

Universitat de Barcelona
Facultat de Biologia
Departament de Biologia Vegetal

Programa de Doctorat: Biologia Vegetal (2001-2003)

**ESTUDIS SOBRE CINQ HERBARIS
HISTÒRICS DE L'INSTITUT BOTÀNIC
DE BARCELONA**

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Memòria presentada per **Neus Ibáñez i Cortina**, per a optar al grau de Doctor per la Universitat de Barcelona

Dirigida per:

Dr. Josep Maria Montserrat i Martí
Investigador
Institut Botànic de Barcelona
(CSIC-Ajuntament de Barcelona)

Dr. Ignasi Soriano i Tomàs
Professor Associat
Dept. de Biologia Vegetal
Universitat de Barcelona

Barcelona, juliol de 2006

4 L'HERBARI BERNADES

4.1 Introducció històrica

Miquel Bernades i Mainader (Puigcerdà 1708 – Madrid 1771) fou metge del rei Carles III (1716 – 1788) i primer Professor de Botànica del Real Jardín Botánico de Madrid entre els anys 1764 i 1771, rellevant en aquesta plaça Josep Quer i Martínez (Perpinyà 1695 – Madrid 1764). Bernades estudià a Montpeller i escriví *Principios de botànica* (Bernades, 1767), obra en la qual l'autor intentà atorgar a la llengua vulgar, en aquest cas el castellà, la precisió i la flexibilitat del llatí que tot just començava a ser abandonat, a imitació del que feien els científics d'altres països, sobretot francesos i anglesos. Aquest llibre, reeditat recentment en forma de facsímil (Bernades, 1999), pot considerar-se com el primer tractat o diccionari de morfologia vegetal en llengua castellana ja que intentà adaptar al lèxic descriptiu de la botànica multitud de termes vulgars o d'adaptacions d'aquest (Camarasa, 1989b). El llibre conté 13 làmines de dibuixos fets per Gallicioli, i duu a més una breu història de la botànica (Hernández, 1980). A hores d'ara, Bernades és considerat el primer botànic espanyol a mostrar-se obertament partidari del sistema de Linné; de fet, però, fou Antoni Palau i Verdera (Blanes 1734 – Madrid 1793) (segon catedràtic de Real Jardín Botánico de Madrid i successor de Bernades) qui l'introduí definitivament a la botànica hispànica (Camarasa 1989b: 73). Bernades fou també professor de Celestino Mutis (1732 – 1808), qui li dedicà el gènere *Barnadesia*, i mantingué correspondència amb Pehr Löfving (1729 – 1756) (Archivo del Real Jardín Botánico de Madrid, II, 1, 4, 2; II, 1, 7, 1). Com a naturalista complet no solament es dedicà a la botànica sinó que tocà també d'altres branques de la història natural, com ara l'ornitologia en l'estudi “Historia de las aves más raras que se encuentran en España” (Hernández, 1980).

Pel que sabem, Bernades herboritzà com a mínim pel sud de França, el Principat, el País Valencià, Mallorca i Castella (Camarasa 1989b: 59) i preparà també un manuscrit inèdit intitolat *Specimen Florae hispanicae*, que contenia la descripció de 2000 plantes, moltes de les quals noves, il·lustrades amb més de 120 dibuixos, amb els seus noms vulgars, usos i localitats (Colmeiro, 1858). Amb Bernades continuà la influència en el Real Jardín Botánico de l'anomenada “escola catalana de Madrid” integrada, sobretot, per dos notables botànics catalans: Josep Quer, ja esmentat, i Joan Minuart i Peret (Sant Celoni ? 1693 – Madrid 1771), professor també del Real Jardín Botánico de Madrid. Tots dos poden considerar-se deixebles, directes o indirectes, de Jaume Salvador (Camarasa, 1989b: 46) i seguidors dels principis de Tournefort, sobretot Quer, que amb una fidelitat gairebé malaltissa a aquesta doctrina endarrerí l'acceptació del sistema linneà pels botànics espanyols (Camarasa, 1989b: 58) ja que en la seva *Flora española* (Quer, 1762-1784) continuà criticant Linné i el seu sistema. Aquests autors catalans participaren en la creació del Real Jardín

Botánico de la cort madrilenya i podem considerar-los els cap de brot d'una escola catalana que tingué continuïtat fins a l'inici del segle XIX.

Miquel Bernades i Clarís (Puigcerdà ca. 1750 – Madrid 1801), fill de Miquel Bernades i Mainader, heretà el *Specimen Florae Hispanicae* i s'ocupà d'augmentar-lo i millorar-lo. Doctor en medicina per la Universitat de Montpeller, fou deixeble de Gouan, heretà els coneixements i manuscrits del seu pare i arribà a ser segon catedràtic del Jardí Botànic de Madrid el 1793 succeint Antoni Palau i Verdera. Juntament amb Salvador Soliva (Tordera ca. 1750 – Madrid 1793) aquests tres botànics, ja plenament linneans, constituïren la segona generació de l'escola catalana a Madrid (Camarasa 1989b: 72).

El maig i el juny de 1785, Bernades fill duagué a terme un viatge per València i Múrcia amb l'objectiu d'estudiar la vegetació d'aquella regió. El seu itinerari el duagué de Madrid a Tobarra per Aranjuez i Albacete i des d'allí passà a Cieza, Múrcia i Cartagena, i entrà al País Valencià per Guardamar d'on seguí cap a Alacant per la costa, pujà a Mariola per Xixona i reculà cap a Elx, Oriola, Múrcia i Jumilla per tornar a Madrid pel mateix itinerari. La llista de les herboritzacions comprèn 310 plantes, anotades en un manuscrit conservat al Real Jardín Botánico de Madrid (Archivo del Real Jardín Botánico de Madrid, I, 4,2,3) i el qual transcrivim a l'annex 8. Aquest treball li valgué la plaça esmentada de segon catedràtic, que ocupà fins el 1801. També a Madrid es conserva un catàleg de les plantes dipositades al Real Jardín Botánico (arxiu I, 4, 2, 6) per ell mateix, però sense indicar les localitats de procedència.

El *Specimen Flora Hispanicae* passà a mans de la Comtessa de Casa-València que el comprà després de la mort del Comte qui al seu torn l'havia adquirit dels hereus de Bernades fill. La Comtessa el conservà fins que, el 1817, Mariano Lagasca (1776 – 1839) el recuperà i l'augmentà sembla que amb un prefaci, un índex dels dibuixos i els noms botànics usuals (Colmeiro, 1858: 73). A més, en un altre índex, afegí, ordenades, les famílies, els caràcters genèrics i específics de les plantes, els noms castellans respectius i les localitats on creixien. La intenció de Lagasca hauria estat utilitzar-lo com a base per una flora espanyola que tenia en projecte i que per falta de recursos mai va arribar a publicar (Armada & San Pío, 2002). Exiliat a Anglaterra entre 1823 i 1835, Lagasca va oferir aquesta obra al Duc de Bedford. El 1829 s'anuncià la venda d'aquest manuscrit a Londres pel llibreter Salvà sota el títol *Herbarium pictum hispanicum*, i que Lagasca el presentava com la *Flora española* de Bernades. Segons Armado & San Pío (2002: 2) l'obra estava formada per sis volums amb 1383 dibuixos de plantes més un en text manuscrit; sembla que finalment, però, l'obra no arribà a vendre's. El 1862, consta documentalment que Colmeiro realitzà gestions per recuperar-la a Màlaga, on sembla que s'hi conservava des de 1834 (Arxius del Real Jardín Botánico, I, 94, 5, 7; I, 94, 5, 8). Finalment, al 1863, Mariano de la Paz Graells (1809–1898), director del Museo de Ciencias i del Jardín de Madrid, adquirí l'obra, que arribà així a l'arxiu del

Real Jardín Botánico, on s'ha conservat fins l'actualitat (vegeu les figures 25 i 26). Hi manca, però, el volum manuscrit que s'anunciava a Londres i que ha restat il·localitzable. Curiosament, els sis volums de dibuixos tenen l'*ex-libris* de la biblioteca del Comte Ernst Julis von Buggenhagen, realitzat per el gravador alemany J. W. Meil (1733–1805), de la qual devia formar part si més no durant un temps de la seva atzarosa existència (Armada & San Pio l.c.: 2). El Comte von Buggenhagen fou president de la Càmera de la ciutat de Cleves (Alemanya) durant el 1777 i el 1782 construï el jardí del Castell de Schwanenburg d'aquesta ciutat.

Assenyalem finalment que Armada & San Pio (2002) publicaren els tretze dibuixos de roses que apareixen al volum cinqué d'aquesta obra, que corresponen a vuit espècies diferents. La identificació original d'aquests dibuixos correspon a la transició al sistema de nomenclatura linneà: tres dibuixos estan determinats amb un binomen però deu ho són segons la nomenclatura prelinneana (vegeu figures 25 i 26).

Figura 25. Dibuix de *Rosa alba* L. conservat a l'*Herbarium pictum* (volum 5, T. 1073, arxius del Real Jardín Botánico de Madrid)

Figura 26. Dibuix de *Rosa gallica* L. conservat a l'*Herbarium Pictum* (volum 5, T. 1081, arxius del Real Jardín Botánico de Madrid)

De l'herbari format per ambdós Bernades, pare i fill, només en resta una part de les plantes que van passar a mans de Pavón, que en vengué a Boissier, Webb, Delessert i a la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona (RACAB). Precisament aquestes darreres són les que es conserven actualment a l'Institut Botànic de Barcelona després de la seva cessió al Museu de Ciències Naturals el 1925. Al "Catálogo del Museo de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona" (Arxius de la RACAB, 1898) s'esmenta la notícia de la donació de les plantes del Dr. Pavón a l'Acadèmia (veure apartat 5.1.) juntament amb un miler de plantes pertanyents als Bernades. A l'Institut Botànic de Barcelona també es conserva un catàleg de les donacions de la RACAB ("Herbarios cedidos por la Real Academia, arxius de l'IBB) on hi són catalogats tots els gèneres presents en l'herbari. Segons Stafleu & Mennega (1992: 329) la resta de plecs es troben repartits entre els herbaris BM, C, LINN i MA, els quals no hem tingut ocasió d'estudiar.

En revisar aquest herbari teníem expectatives (que després no es van confirmar) de trobar-hi plecs tipus de Ignacio Jordán Asso y del Rio (1742-1814). Asso fou professor de dret a la Universitat de Saragossa i a Madrid i a partir de 1776 ocupà diferents càrrecs consulars a diverses ciutats europees. Com a botànic i naturalista sembla que degué la seva formació a Palau durant la seva estada a Madrid, per tal com li consultà diversos dubtes (Camarasa, 1989b: 77). És en aquest context que creiem que tingué relació amb Miquel Bernades i Clarís i que revisà el seu herbari. Potser els plecs conservats a Madrid o altres herbaris citats més amunt pogueren servir com a plecs tipus per la descripció de nous tàxons a Asso.

4.2 Documentació i informatització de l'herbari

Per documentar l'herbari Bernades ens hem basat en les publicacions de Colmeiro (1858), Camarasa (1989b), Bernades (1767, 1999 (facsimil)), Armada & San Pio (2002) i en els documents conservats als arxius del Real Jardín Botánico de Madrid sobre les herboritzacions fetes per Bernades fill (arxiu I, 4, 2, 3; arxiu I, 4, 2, 6) i el que queda (tot menys el volum manuscrit) de l'*Herbarium Pictum*, també conservat a Madrid.

També ens hem servit del catàleg del museu de la RACAB i del catàleg dels herbaris cedits per la RACAB a l'Institut Botànic de Barcelona. Finalment hem estudiat la correspondència entre Miquel Bernades pare i Pehr Löfling conservada als arxius del Real Jardín Botánico de Madrid (arxiu II, 1, 7, 8).

A l'hora d'informatitzar l'herbari hem recollit a la base de dades la referència del número de la carpeta de la RACAB on es trobava cada plec, hem comprovat que es correspongués amb la referència del catàleg dels herbaris cedits per l'Acadèmia conservat a l'Institut Botànic i que tots els gèneres citats en aquest es conservessin en aquella carpeta. Val a dir que, segons aquest catàleg,

aquest herbari conté tots els plecs dels Bernades que Pavón va donar a la RACAB. També hem verificat la correspondència entre les descripcions pre-linneanes i les localitats indicades al catàleg I, 4, 2, 3, conservat a l'arxiu del Real Jardín Botánico amb les etiquetes de l'herbari (vegeu l'annex 8).

Finalment, a l'hora de transcriure l'arxiu en aquest annex, ho hem fet segons la metodologia explicada en l'apartat 2.4., afegint-hi, entre claudàtors, la referència dels plecs corresponents conservats a l'herbari Bernades.

4.3 Caracterització de l'herbari

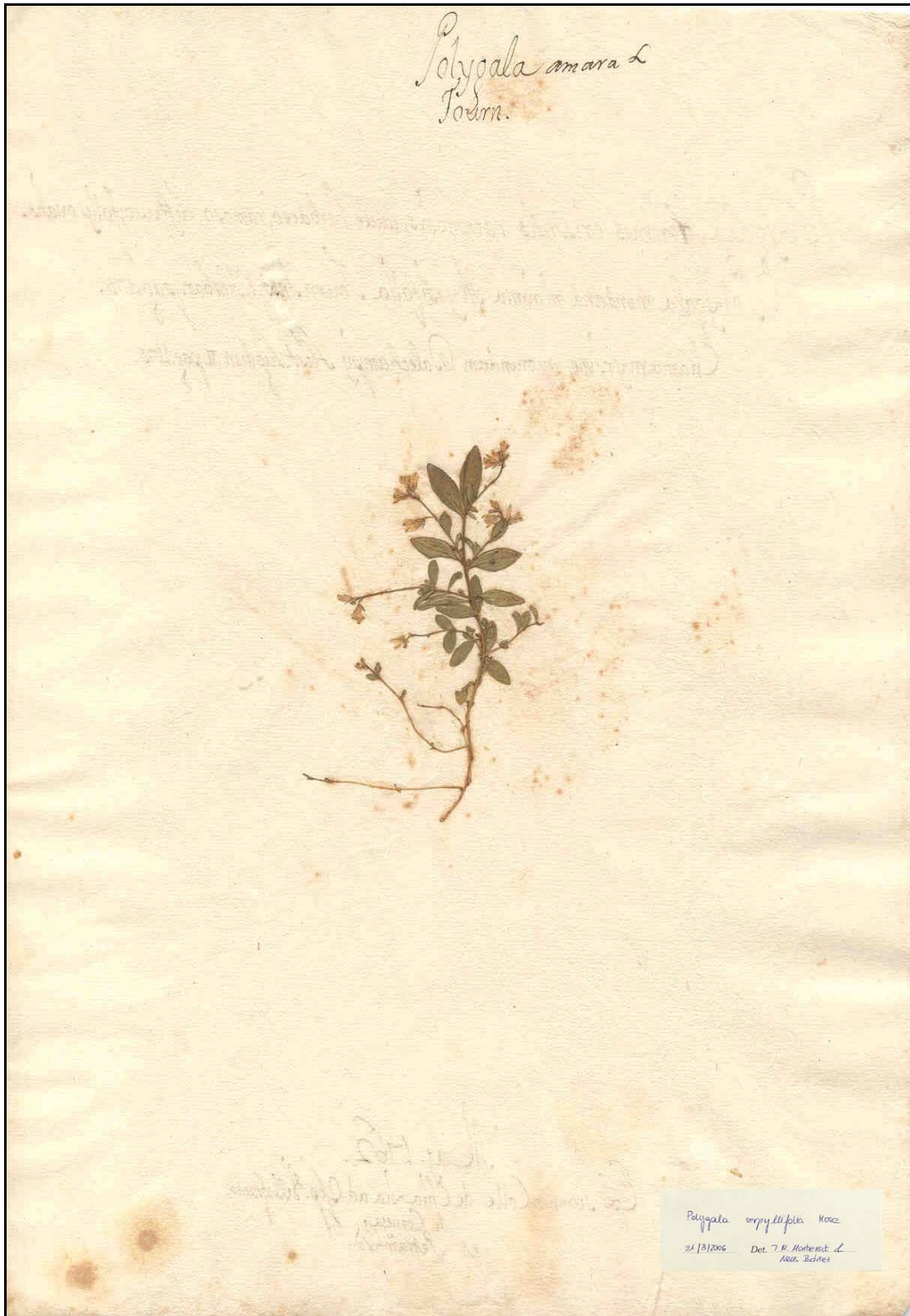
L'herbari Bernades està format per 814 plecs agrupats en 243 carpetes, cadascuna amb un número del catàleg de la RACAB. Les plantes es troben enganxades a l'anvers del plec, on figuren també les descripcions linneanes, mentre que les descripcions pre-linneanes es troben al revers (vegeu les figures 27, 28 i 29).

No sembla que cap dels nostres plecs fos utilitzat per a les descripcions de l'*Herbarium Pictum*; si més no, cap dibuix coincideix amb l'original i a l'herbari tampoc s'hi conserva cap espècie del gènere *Rosa*.

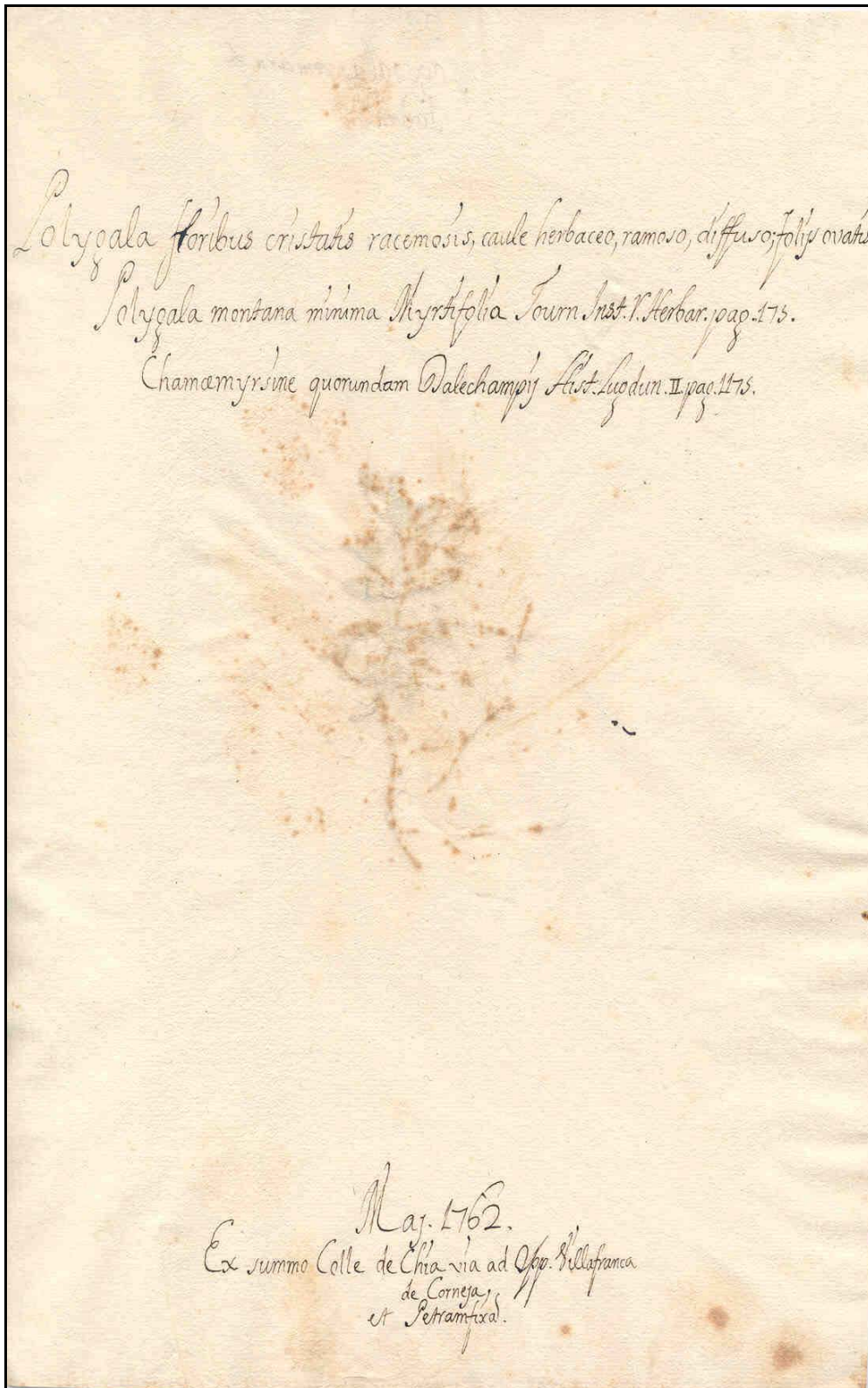
Només 134 plecs estan datats, dels quals 132 recol·lectats per Bernades pare entre els anys 1740 i 1770, i només dos per Bernades fill, un del 1766 de Bustarviejo (Madrid) i un del 1783 de Yepes (Toledo).

A la taula 9 presentem els autors que nodriren l'herbari. Hem assimilat aquí autor de la etiqueta a recol·lector, és a dir, aquella persona que escriví la localitat del plec, encara que després aquest fos determinat i/o revisat per un altre autor. D'altra banda, a la taula 10 quantifiquem els "determinavits" dels plecs, tenint sempre en compte que hem considerat primer "determinavit" qui va escriure la determinació pre-linneana, prescindint de les revisions posteriors; en el cas que no hi hagi determinació pre-linneana, atribuïm la determinació a qui va escriure el nom del gènere (fem notar que en alguns casos el gènere el va identificar Bernades pare i la espècie Bernades fill o Pavón).

Figura 27. Anvers del plec de *Polygala serpyllifolia* L. (BC-Bernades-10) amb identificació del gènere per Bernades pare i de l'espècie per Pavón.

Figura 28. Revers del plec de *Polygala serpyllifolia* L. (BC-Bernades-10) amb identificació i anotació de la data i la localitat per Bernades pare.

Figura 29. Plec de *Trifolium campestre* L. amb determinació de Pavón (BC-Bernades-144)

Autors de les etiquetes	Número de plecs	Percentatge
Bernades fill	286	35,2
Bernades pare	261	32,0
Pavón	147	18,0
Copista	115	14,1
Sense text	5	0,6

Taula 9. Autors de les etiquetes de l'herbari Bernades

Determinavits	Número de plecs	Percentatge
Determinacions pre-linneanes	49	6,0
Bernades fill	28	3,4
Bernades pare	19	2,3
Lletra desconeguda	1	0,2
Pavón	1	0,2
Determinacions linneanes	761	93,5
Bernades fill	300	36,9
Bernades pare	195	24,0
Pavón	170	20,9
Lletra desconeguda	96	11,8
Sense descripció	4	0,5

Taula 10. Determinavits de l'herbari Bernades

Com es pot comprovar, la major part dels plecs sembla que foren recol·lectats pels dos Bernades. Els 147 plecs que contenen etiquetes amb lletra de Pavón creiem que foren incorporats posteriorment per aquest autor a l'herbari per cedir-los després a la RACAB.

Pel que fa als “determinavits” 328 plecs són determinats per Bernades fill, 28 dels quals encara amb frases pre-linneanes, però la majoria, com ja hem dit més amunt, amb binomens linneans. Amb lletra de Bernades pare hi ha identificats 214 plecs, la majoria (195) també amb noms linneans, cosa que ens fa pensar que ho devia fer els darrers anys de la seva vida, quan devia reordenar el seu herbari. També Pavón va determinar uns quants plecs (171), però només un amb una frase pre-linneana, ja que a la seva època el mètode linneà ja s'havia incorporat del tot al sistema de classificació de les plantes.

4.3.1 Localitats de recol·lecció

A la taula 11 presentem les localitats de recol·lecció dels plecs de l'herbari Bernades. Remarquem que 421 no tenen localitat explícita a la etiqueta, 20 són plecs de plantes cultivades i 373 de silvestres. D'aquestes darreres, un 44% procedeixen d'Espanya, bona part de les quals (uns 142 plecs, un 17% del total) de Madrid i rodalies, ja que tant Bernades pare com fill herboritzaren pels voltants de la capital; catorze d'aquests plecs duen determinacions pre-linneanes, nou de Bernades pare i cinc de Bernades fill, mentre que de les 128 determinacions linneanes de plantes madrilenyes, 103 són atribuïdes a Bernades pare, setze al copista, vuit a Bernades fill i una a Pavón.

Pel que fa als plecs catalans (38 plecs, un 19,6% dels que tenen indicada localitat), 21 plecs (tots amb determinacions linneanes) provenen dels Pirineus gironins, concretament de Guils de Cerdanya, Núria, Coll de Jou, Estany de Malniu, Sant Joan de les Abadesses i Setcases. Nou són determinats per Bernades pare, vuit tenen la localitat anotada per en Bernades pare però foren determinades per Bernades fill i els altres quatre porten lletra desconeguda. Tots són datats entre els anys 1747 i 1750, de la qual cosa se'n desprèn que foren recol·lectades per Bernades pare.

Dos plecs procedeixen de Palma de Mallorca. Aquestes plantes foren recol·lectades per Bernades pare, que visità l'illa al voltant de 1754, en tot cas abans de 1764 (Camarasa 1989b: 70). És tracta d'un *Hypericum balearicum* L. i d'un *Asparagus albus* L.

Una dotzena de plecs procedeixen de França, en bona part de la Catalunya Nord, dels quals sis contenen plantes que provenen d'Eina (tres de recol·lectats per Bernades pare), tres de Llo sense data i tres de Montpeller recol·lectats per Bernades pare. D'aquests, només un plec de Llo té una determinació pre-linneana de mans de Bernades pare, però tots foren recol·lectats en el decurs d'estades estiuenques de Bernades pare en els dos vessants dels Pirineus orientals (Alta i Baixa Cerdanya, plecs datats els estius de 1740 a 1751).

Pel que fa a la vintena de plecs de plantes cultivades, 14 provenen del Real Jardín Botánico de Madrid del que, com hem indicat més amunt, Bernades pare i fill en van ser professors, cinc procedeixen d'Estocolm, segurament gràcies a intercanvis amb Pehr Löfving i un procedeix del jardí botànic de Montpeller, localitat on estudiaren ambdós Bernades. D'algunes d'aquestes plantes cultivades en tractem en l'apartat 4.5.

Procedència	Número de plecs	Percentatge
Silvestres	373	45,8
Espanya	361	44,3
Madrid	142	17,4
Àvila	49	6,0
Astúries	34	4,2
Córdoba	21	2,6
Girona	21	2,6
Albacete	19	2,3
València	17	2,1
Barcelona	10	1,2
Lleida	7	0,9
Toledo	8	1,0
Alacant	5	0,6
Cuenca	5	0,6
Guadalajara	5	0,6
Càceres	4	0,5
Illes Balears	2	0,2
Resta d'Espanya	12	1,5
França	12	1,5
Alta Cerdanya	9	1,1
Montpeller	3	0,4
Plantes cultivades	20	2,5
Jardí botànic Madrid	14	1,7
Jardí Botànic Estocolm	5	0,6
Jardí Botànic Montpeller	1	0,1
Sense indicació	421	51,7

Taula 11. Procedència dels plecs de l'herbari Bernades

4.3.2 Grups taxonòmics

A la taula 12 presentem dades estadístiques referents als grans grups taxonòmics i a les famílies més ben representades a l'herbari Bernades. Com podem observar, en aquesta col·lecció també hi ha una petita representació de fongs i de plantes no vasculars (5 plecs de *Lycoperdon*, 1 de *Peziza*, 1 líquen sense determinar, 4 *Polytrichum* i 2 *Bryum*). Pel que fa a les famílies, la més ben representada és la de les compostes, i els gèneres més freqüents *Centaurea* (17 plecs), *Hieracium* (15 plecs) i *Chrysanthemum* (12 plecs); segueixen les lleguminoses, amb 29 plecs de *Trifolium*, 16 d'*Astragalus* i 14 d'*Ononis*. Sorpren, però, que les gramínies hi siguin força menys abundants, fet que es repeteix passa a la resta d'herbaris històrics.

Grans grups	Número de plecs	Percentatge
Fongs	6	0,7
Molses	6	0,7
Líquens	1	0,1
Pteridòfits	15	1,8
Gimnospermes	2	0,2
Angiospermes	690	84,8
Angiospermes	94	11,5
Famílies	Número de plecs	Percentatge
Compostes	207	25,4
Lleguminoses	142	17,4
Umbel·líferes	77	9,5
Campanulàcies	30	3,7
Orquidàcies	30	3,7
Geraniàcies	26	3,2
Boraginàcies	23	2,8
Primulàcies	22	2,7
Gencianàcies	19	2,3
Gramínies	18	2,2
Ericàcies	15	1,8
Juncàcies	13	1,6
Ciperàcies	12	1,5
Linàcies	12	1,5
Convolvulàcies	11	1,4
Gutíferes	10	1,2
Altres	147	18,1
Total	814	

Taula 12. Grans grups i famílies més ben representades a l'herbari Bernades

4.4 Les plantes de la campanya de recol·lecció de València i Múrcia

Com hem dit més amunt, l'any 1785 Miquel Bernades i Clarís (Bernades fill) viatjà per València i Múrcia amb l'objectiu d'estudiar la vegetació d'aquelles regions. El manuscrit conservat al Real Jardín Botánico de Madrid (Archivo del Real Jardín Botánico de Madrid, I, 4,2,3), on es llisten totes les seves herboritzacions, n'és testimoni.

Amb aquest manuscrit Bernades tenia l'intenció d'augmentar l'obra sobre les plantes d'Espanya que tenia començada el seu pare, l'*Specimen Florae hispanicae* que, com també hem assenyalat, finalment no es publicà. De les 310 herboritzacions dutes a terme, Bernades assenyalà amb una creu doble les plantes completament noves “Las que són enteramente nuevas, tanto para Linneo como para todos los autores Botánicos llevan la señal de cruz doble” (vegeu annex 8); i amb una creu

senzilla les que no recollia Linné en la seva obra, encara que haguéssin estat descrites per autors anteriors com Clusius o Barrelier.

A l'annex 8 transcrivim aquest manuscrit segons la metodologia explicada en l'aparat 2.4., anotant-hi entre clàudators la referència dels plecs corresponents conservats a l'herbari Bernades. Tot i que només 23 d'aquestes descripcions es corresponen amb plecs conservats a l'Institut Botànic, hem optat per presentar el text sencer atès el seu interès i també perquè no ens consta que hagi estat mai publicat. D'altra banda, com ja hem dit més amunt, molts dels materials recol·lectats per els Bernades es conserven en d'altres herbaris (BM, C, LINN i MA) i els testimonis d'aquestes herboritzacions es podrien trobar en aquestes institucions. Caldria, per tant, fer un estudi exhaustiu d'aquests herbaris per localitzar-hi els testimonis corresponents.

Detallem, a continuació, els tres únics espècimens determinats com a nous amb una creu doble o simple o indicats com a nova espècie (vel nov. spec) per Bernades fill que fan part de l'herbari BC-Bernades:

- *Astragalus hypoglottis* L., Mant. Pl. Altera (1771: 274) (número 19 al llistat, registre 161 de l'herbari), sense localitat i marcat amb una creu senzilla. Segurament Bernades fill el determinà com a nou perquè l'any 1785 no tenia l'exemplar de Linné de *Mantissa Plantarum Altera*.
- *Reichardia tingitana* (L.) Roth. (número 27, registre 488 de l'herbari), de Tobarra i marcat amb una creu doble. Basiònim de *Scorzonera tingitana* L., Sp. Pl. (1753: 791), per tant no entenem perquè el va determinar com una espècie nova si segurament ja devia tenir l'exemplar de *Species Plantarum* del 1753.
- *Ammi majus* L., Sp. Pl. (1753: 243) (número 275, registre 328 de l'herbari) també sense localitat i amb la inscripció "vel. nov. spec." En aquest cas tampoc entenem perquè va determinar aquesta planta com a nova, potser perquè no la va saber associar amb la descripció d'aquesta espècie.

4.5 Alguns plecs interessants

En aquest apartat presentem un llistat elaborat segons la metodologia explicada en l'apartat 2.4. dels plecs més interessants des del punt de vista taxonòmic i/o corològic. Entre els plecs d'espècies recol·lectades pels voltants de Madrid i que no són indicades en aquesta província (o en altres de properes) a *Flora Iberica* (Castroviejo *et al.*, 1986-2006) i que per tant es poden considerar novetats provincials distingim: els plecs de plantes amenaçades o extingides, novetats provincials i plecs de plantes cultivades. Pel que fa a aquestes darreres, alguns casos deuen representar els primers

testimonis coneguts per nosaltres de llur introducció a Europa i d'altres provenen d'intercanvis amb Lœefling i/o el mateix Linné.

Plantes amenaçades o extingides:

***Hymenocarpos circinatus* (L.) Savi**

BC-Bernades-112:

- a) “*Medicago*” (m. desconegut) “*circinata*” (m. desconegut)
- b) “Ex calice Colliculorum Agri Cordubensis” (m. desconegut) [Còrdoba]
- c) Etiqueta de revisió *Hymenocarpos circinatus* (L.) Savi.

Nota: segons Benedí (2000: 872) “Citada en tiempos antiguos de Cataluña y Baleares (...) Su presencia en el territorio que abarca la flora es muy dudosa [cf. Benedí in *Anales Jard. Bot. Madrid* 56: 181 (1998)].” Aquest plec confirma la seva presència a la Península Ibèrica en temps dels Bernades, encara que no s’hagi tornat a trobar recentment.

***Lycium afrum* L.**

BC-Bernades-651:

- a) “*Lycium afrum* L., / Majo 1761 / Ex Saxos. marit. prope Denia Valent.” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Dènia, Alacant]
- b) Etiqueta de revisió: *Lycium afrum* L.

Nota: Bolòs & Vigo (1996: 359) recullen una indicació d’Alacant “(SALV., POURR.)”. En temps antics fou cultivat per fer tanques per al bestiar, i actualment apareix, molt rarament, espontani a les terres mediterrànies marítimes.

***Securigera securidaca* (L.) Degen & Dörfel**

BC-Bernades-204:

- a) “*Coronilla securidaca*” (m. Miquel Bernades i Clarís)
- b) “Ex agro cordubensi” (m. desconegut) [Còrdoba]
- c) Etiqueta de revisió *Securigera securidaca* (L.) Degen & Dörfel.

Nota: segons García Martín & Talavera (2000: 894) aquesta espècie devia ser relativament freqüent en el cultius de cereals del centre, sud i est d’Espanya (Extremadura, Castella la Manxa, València i Andalusia), d’on fou citada per Clusius, Linné, Ortega i Cutanda, cites totes recollides per Willkomm & Lange en el volum tres del seu *Prodromus Florae Hispanicae* (1877: 258). Ja el propi Willkomm, però, indicà que la planta no s’havia observat a Espanya en èpoques recents. Segons García Martín & Talavera (2000: 894) l’únic material estudiat d’origen peninsular (MA 281938) procedeix de São Bento, Coimbra

(Biera Litoral), recol·lectat el 1948, on la planta havia estat indicada com subespontània per Coutinho (Coutinho, 1939). L'indiquen com extingida a Espanya i aquest plec és per tant l'únic testimoni conegut d'aquesta espècie.

Novetats provincials:

Peucedanum officinale* L. subsp. *officinale

BC-Bernades-282:

- a) “*Peucedanum officinale* L. / Ex Mont. Opp. Villafranca Tract. Matrit.” (m. desconegut) [Vilafranca de la Sierra, Àvila]
- b) Etiqueta de revisió: *Peucedanum officinale* L. subsp. *officinale*

Nota: segons Guillén & Laínz (2003: 348) no citada d'Àvila.

***Peucedanum oreoselinum* (L.) Moench**

BC-Bernades-295:

- a) “*Athmanta oreoselinum* L. / Ex Vin. Oppidi Miraflores, herboso loco, et planiori prop. Iepes” (m. Miquel Barnades i Clarís) [Yepes, Toledo]
- b) Etiqueta de revisió: *Peucedanum oreoselinum* (L.) Moench.

Nota: Guillén & Laínz (2003: 355) no la citen de Toledo.

Primula acaulis* (L.) L. subsp. *acaulis

BC-Bernades-572:

- a) “*Primula acaulis* L. / Februar. 1761 / Ex ripa fluv. Alarcon sub pont. de la Abadia / in Baethur” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Alarcón, Cuenca]
- b) Etiqueta de revisió: *Primula acaulis* (L.) L. subsp. *acaulis*

Nota: Kress (1989: 17) no la cita de la província de Cuenca.

***Peucedanum carvifolia* Crantz. ex Vill.**

BC-Bernades-291:

- a) “*Selinum*” (m. desconegut) “*carvifolia*” (m. desconegut)
- b) “Ex Prat. primo occur. ad lovam via ab Opp. Miraflores ad Convallem / de Bustar Viejo” (m. desconegut) [Bustarviejo, Madrid]
- c) Etiqueta de revisió *Peucedanum carvifolia* Crantz. ex Vill.

Nota: segons Guillén & Laínz (2003: 351) aquesta espècie no es coneixia de la província de Madrid.

*Plantes cultivades:****Apocynum androsaemifolium* L.**

BC-Bernades-592:

- a) “*Apocynum androsaemifolium* L. / Ex Horto Holmiensi communic.” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Jardí botànic d'Estocolm]

Nota: segons Chittenden (1986: 144) originària d'Amèrica Boreal i introduïda a Europa el 1683.

***Aster cordifolius* L.**

BC-Bernades-237:

- a) “*Aster*” (m. desconegut) “*cordifolius*” (m. Miquel Bernades i Clarís)
b) “Ex. Hort. R. Bot. Matrit.” (m. desconegut) [Jardí Botànic de Madrid]

Nota: segons Chittenden (1986: 210) la introducció a Anglaterra procedent d'Amèrica del Nord data del 1759, però no sabem quan va ser a introduïda a Espanya. Aquest podria ser el primer testimoni espanyol d'aquesta planta cultivada.

***Bidens bipinnata* L.**

BC-Bernades-400:

- a) “*Bidens bipinnata* L. / Sept. 1770 / Ex. H. R. Bot. Matritensi / aud. ap. Hortul. Banderillas” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Jardí Botànic de Madrid]

Nota: segons Tutin (1976: 140) introduïda d'Amèrica del Nord a l'Europa mitjana, però sense esmentar la data. Aquest plec podria ser el primer testimoni d'aquesta planta a Espanya.

***Lysimachia ciliata* L.**

BC-Bernades-579:

- a) “*Lysimachia ciliata* L. / Ex. Hort. Holmiensi communic.” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Jardí botànic d'Estocolm]

Nota: possible intercanvi amb Linné o Lœffling. Segons Chittenden (1986: 1223) introduïda a Europa procedent d'Amèrica del Nord el 1732.

***Lysimachia thyrsoflora* L.**

BC-Bernades-578:

- a) “*Lysimachia thyrsoflora* L. / Ex Suecia communicata” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Suècia]

Nota: possible intercanvi amb Linné o Lœffling. Chittenden (1986: 1223) no indica data d'introducció a Europa.

***Stratiotes aloides* L.**

BC-Bernades-693:

- a) “*Stratiotes aloides* L. / Ex *Holmia communicata*” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Jardí botànic d'Estocolm]

Nota: possible intercanvi amb Linné, bé a través de Lœffling, bé directament.

***Tanacetum suffruticosum* L.,**

BC-Bernades-375:

- a) “*Tanacetum suffruticosum* L. / Ex Horto Holmiensi communic.” (m. Miquel Bernades i Mainader) [Jardí botànic d'Estocolm]

Nota: possible intercanvi amb Linné a través de Lœffling o bé directament. No consta al *Dictionary of Gardening* (Chittenden, 1986) com a planta cultivada.

4.6 Conclusions

L'herbari Bernades, format per 814 plecs i conservat a l'Institut Botànic de Barcelona, és un bon exemple de la transició entre l'època pre-linneana i la linneana. Fou format per Miquel Bernades i Mainader, autor de *Principios de botànica* (1767), obra en la qual difongué per primer cop les teories linneanes a Espanya, i el seu fill, Miquel Bernades i Clarís. Està format per 49 plecs identificats amb determinacions pre-linneanes i 761 amb linneanes, i des de la seva cessió per part de la RACAB l'any 1925 l'herbari no havia estat mai ni revisat ni informatitzat

Segons Stafleu & Mennega (1992: 329) d'altres materials recol·lectats pels Bernades es troben repartits als herbaris BM, C, LINN i MA.

Pel que fa als possibles plecs tipus de tàxons d'Asso en la col·lecció, només hem trobat un *Aster aragonensis* Asso, Syn. Stirp. Aragon.: 121. t. 8. f. 2. (1779), que no porta ni localitat ni data (BC-Bernades-239), i que per tant no podem prendre en consideració. Tot i que l'estudi d'aquest herbari no ha respost a aquestes expectatives, d'altra banda, ens ha donat resultats inesperats i alhora força interessants, com ara novetats provincials, plecs de plantes amenaçades o extingides o plecs de plantes cultivades que són els primers testimonis coneguts per nosaltres de llur introducció a Espanya.

A més aquest herbari permet documentar la transició entre la nomenclatura per-linneana i la linneana ja que en la majoria de plecs apareixen determinacions en els dos sistemes a mans de Bernades pare i fill.

Finalment, cal resaltar que encara que els Bernades tinguessin poca rellevància com a botànics en el seu temps van ser essencials per la formació dels que més endavant van explorar Amèrica, com ara Hipólito Ruiz, José Pavón i algún altre botànic del que parlem en el capítol següent.

Catàleg

1. *Draba* (m. Bernades i Claris, Miquel) *alpina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
2. *Draba* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pyrenaica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Medio Augusto;/Ex summo Pyrenaeco vulgo Pedró Cerdaníae / sub Saxís” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Lleida, Cerdanya, Puig Pedrós] Etiqueta de revisió: *Petrocallis pyrenaica* (L.) R. Br. in W.T. Aiton
3. *Draba* (m. Bernades i Claris, Miquel) *aizoooides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
4. *Fumaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sempervirens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
5. *Fumaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *claviculata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “1762 / Jul-Septembr. flor. / Ex ripa sub Colle de los Toriles viciniarum Petraefixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [7/1/1762] Etiqueta de revisió: *Ceratocapnos claviculata* (L.) Lidén
6. *Fumaria* (m. ?) *enneaphyllos* (m. ?) L. “Ex saxas. vician. opp. Anguiano (de la Rioja) / and. vulgo. Hierba verruguera” (m. ?) [Espanya, La Rioja, Anguiano] Etiqueta de revisió: *Sarcocapnos enneaphylla* (L.) DC.
7. *Fumaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *capnoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Capnoides Linn. ? vel. lutea / Fumaria lutea montana 1293 / Pluk. tab. 90. f. 2” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Maj. 1761 / Ex vineis agri Valentini” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València] [5/1/1761] Etiqueta de revisió: *Fumaria bastardii* Boreau Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
8. *Drosera* (m. Bernades i Claris, Miquel) *longifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
9. *Drosera* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rotundifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
10. *Polygala* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *amara* (m. Pavón) L. “Tourn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Polygala floribus cristatis racemosis, caule herbaceo, ramoso, diffuso, foliis ovatis / Polygala montana minima Myrstifolia Tourn. Inst. R. Hrebar. pag. 173. / Chamaemyrsine quorundam Dalechamps Hist. Lugdun. II. pag. 1173” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Maj. 1762 / Ex summo Colle de Chia via ad Opp. Villafranca / de Corneja, / et Petramfixal” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Villafranca de Corneja] [5/1/1762] Etiqueta de revisió: *Polygala serpyllifolia* Hose Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
11. *Polygala* (m. ?) *microphylla* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex herb. machx. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
12. *Polygala* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *vulgaris* (m. Pavón) L. “Polygala foliis omnibus acutis Haller Helvet. 606 n. 1 variet flore caeruleo / Polygala major caerulea Tabern. Icon. 829. Lobel. Belgic. 502” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex Aridis Villanovae in Urgelleto” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Lleida, Urgell]
13. *Polygala* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *vulgaris* (m. Pavón) L. “Ex Pratis pagi de Torres prope Urgellum / ad viam Cerdanice” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Lleida, La Seu d'Urgell, Les Torres]
14. *Polygala* (m. Pavón) *sp.*
15. *Alsine* Boccone “An Alsine marim. long. radii ex sicul. Lor- / nidria foc” (m. Bernades i Claris, Miquel)
16. *Alsine* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *segetalis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex ripa pagi Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] Etiqueta de revisió: *Spergularia segetalis* (L.) G. Don
17. *Alsine* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *mucronata* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L.
18. *Alsine* (m. Bernades i Claris, Miquel) *serpyllifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) Crantz. Etiqueta de revisió: *Arenaria serpyllifolia* L.
19. *Sida* (m. Pavón) *napaea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex Hort. Holm; communic^a / a Bergio” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Jardí Botànic d'Estocolm]
20. *Linum* C. Bauhin “Linum fol. aciformibus alternis, summis lanceolatis, calycinus oppositis, floribus longe pedunculatis; / caule fruticoso. / Linum fruticosum niveum” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex collibus Meridionalibus Sacelli de Ribas / prope Tirnum lateritium” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
21. *Linum* C. Bauhin “Linum calycibus subulatis, scabro-carinatis, foliys alternis lanceolatis, caule fruticoso / Linum fruticosum niveum” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
22. *Linum* (m. Pavón) *catharticum* (m. Pavón) L.
23. *Linum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *verticillatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
24. *Linum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hirsutum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.

25. *Linum* (m. ?) *gallicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex. collic. Cordubensibus” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Linum trigynum* L.
26. *Linum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *campanulatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
27. *Linum* (m. ?) *strictum* (m. ?) L. “Ex Agno Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Linum strictum* (Pers.) Guss.
28. *Linum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *radiola* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Radiola linoides* Roth.
29. *Linum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *maritimum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
30. *Linum* Tourn. “*Linum lusitanicum capillaceo folio*” (m. Bernades i Claris, Miquel)
31. *Linum* (m. Pavón) *lusitanicum* (m. Pavón)
32. *Geranium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *ciconium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex herbosus marginibus agrorum S. Ferdín / sub pago Torrejoncillo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Càceres, Torrejoncillo] Etiqueta de revisió: *Erodium ciconium* (L.) L'Her.
33. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sanguineum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
34. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *moschatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Burm. f. Etiqueta de revisió: *Erodium moschatum* (L.) L'Her.
35. *Geranium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pusillum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Burm. f. “Ex elatiorum sep. calce sub Sacello de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Erodium maritimum* (L.) L'Hér. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
36. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pratense* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
37. *Geranium* C. Bauhin “*Geranium robertianum alterum*” (m. Bernades i Claris, Miquel)
38. *Geranium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *maritimum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Burm. f. “Ex cace Coll immediat. Sacello de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Erodium maritimum* (L.) L'Her. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
39. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lucidum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
40. *Geranium* (m. ?) *pyrenaicum* (m. Pavón) Burm. f. “Ex Prat. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
41. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *malacoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Erodium malacoides* (L.) L'Her.
42. *Geranium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *chaerophyllum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Cav. “Ex agrorum marginibus Sacelli de la Torre” (m. Bernades i Mainader, Miquel) Etiqueta de revisió: *Erodium cicutarium* (L.) L'Her.
43. *Geranium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *dissectum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex aridis ad Vip. pagi Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
44. *Geranium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *dissectum* (m. Pavón) L. “Ex agrorum marginibus pagi de Ambroz via Matritensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
45. *Geranium* (m. Pavón) *robertianum* (m. Pavón) L.
46. *Geranium* (m. Pavón) *robertianum* (m. Pavón) L.
47. *Geranium* (m. Pavón) *botrys* (m. Pavón) Cav. Etiqueta de revisió: *Erodium botrys* (Cav.) Bertol.
48. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *botrys* (m. Bernades i Claris, Miquel) Cav. “Maio flor. / Inculta arida Petrafixae” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Erodium botrys* (Cav.) Bertol.
49. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *petraeum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan “Mons Segarria Valent.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Castelló, Segarra de Dalt] Etiqueta de revisió: *Erodium foetidum* (L.) L'Her.
50. *Geranium* (m. Pavón) *petraeum* (m. Pavón) Gouan Etiqueta de revisió: *Erodium foetidum* (L.) L'Her.
51. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *petraeum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan Etiqueta de revisió: *Erodium foetidum* (L.) L'Her.
52. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *molle* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
53. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *molle* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
54. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *bohemicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Pratis Oppidi Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres] Etiqueta de revisió: *Geranium columbinum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]

55. *Geranium* (m. ?) *batrachioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) Cav. “Ex herb. Mont. Puerto del Aramo dict. ap. Astures” (m. ?) [Espanya, Puerto del Aramo, Astúries] Etiqueta de revisió: *Geranium sylvaticum* L.
56. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *palustre* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
57. *Geranium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *palustre* (m. Pavón) L.
58. *Hypericum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pulchrum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. fl. / Humida vicin. Petrafix.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
59. *Hypericum* (m. Pavón) *sp.*
60. *Hypericum* (m. ?) *montanum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Pratis Oppidi Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
61. *Hypericum* (m. ?) *ericoides* (m. ?) L. “Ex Loc. Hombria de Avenux. dict. viciniar. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Sierra de la Umbria]
62. *Hypericum* (m. ?) *ericoides* (m. ?) L. “Ex Loc. Hombria de Avenux. dict. viciniar. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Sierra de la Umbria]
63. *Hypericum* (m. Pavón) *scabrum* (m. Pavón) L. “Juli 1763 / Saxa de la dehesa de la Almohalla dit Petrafixa Castilla vetera” (m. Pavón) [Espanya, Àvila, Almohalla] [7/1/1763] Etiqueta de revisió: *Hypericum linariifolium* Vahl Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
64. *Hypericum* (m. Pavón) *nummularium* (m. Pavón) L.
65. *Hypericum* (m. Pavón) *nummularium* (m. Pavón) L.
66. *Hypericum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tomentosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
67. *Hypericum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *balearicum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex vicin. Arcis Nazarethi Palmae Balear. Insul. / not nom. estepa Juana / Cop. cresc. loco vocato lo Barranc del diable” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Illes Balears, Illa de Palma, lo Barranc del Diable]
68. *Quercus* (m. Pavón) *ilex* (m. Pavón) L.
69. *Rhamnus* Tourn. “Rhamnus hispanicus Buxi folio minor” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Aprili 1762. / Ex arenos. plaga Ambroicae Vallis in Bethuria / via a prod. la Abadia ad. Sac. / de la Bien parada” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Càceres, Bien Parada] [4/1/1762]
70. *Rhamnus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *lycioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Junio 1757 / Ex summis Colliculis del Piul” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, El Piul] [7/1/1757]
71. *Rhamnus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cathartica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun 1762 / Ex sepibus Petrafixae in Cast. vet. / Vulgo espino hediondo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [7/1/1762] Etiqueta de revisió: *Rhamnus catharticus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
72. *Spartium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *junceum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Vicin. Granat. vulg. Gayombo” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Granada]
73. *Spartium* (m. Pavón) *dorychnoides* (m. Pavón) L.
74. *Spartium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *scorpius* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Genista scorpius* (L.) DC. in Lam. & DC.
75. *Spartium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *radiatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul - August. flor. Sept. fruct. s / Ex incultis montanis pagi Chopardiel alto dition. Petrafixae / in Castil. veter. / Vulgo audit Cambriones” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Echinopartum barnadesii* (Graells) Rothm. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
76. *Spartium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *complicatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Vicin. pont. de Navalperal de Tormes / ----- / Petrafixae / vulg. Codesso” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Navalperal de Tormes] Etiqueta de revisió: *Adenocarpus complicatus* (L.) J. Gay in Durieu
77. *Genista* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tridentata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Mar. - May. flor. / Ex Montos inter Opp. Lagunilla et Praediu rusticum / la Abadia dict. Ambroic. Vallis / in Bethuria. / Vulgo Carqueja et Carqueicha” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Regió Bètica, Andalusia.] Etiqueta de revisió: *Pterospartum tridentatum* (Spach) Talavera & P.E. Gibbs
78. *Genista* (m. Bernades i Claris, Miquel) *florida* (m. Pavón) L. “Ex ripa del Cerro de la Cruz Petrafixae / Vulgo audit escoba albar” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
79. *Genista* (m. Pavón) *tinctoria* (m. Pavón) L. “August. 1762 / Ex Prat. los Cañuelos dict. Petraefixae in Cast. vet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [8/1/1762]

80. *Genista* (m. Pavón) *hispanica* (m. Pavón) L. “Jun. 1762 / Ex declivi Montic. el Cerro de la Cruz dict. / supra suburbium el Barrie Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762]
81. *Genista* (m. Bernades i Claris, Miquel) *scorpius* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Vicin. Barcinon /” (m. Bernades i Claris, Miquel) “1751. Aug. ad Seluval. in lateribus collis arenosorum prope mare” (m. 8) [Espanya, Barcelona, Barcelona] [8/1/1751]
82. *Genista* (m. Bernades i Claris, Miquel) *canariensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Si est. Canar. ? / inculta mont. Opp. Zapardiel de la Ribera / dit Petrafixae?” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
83. *Genista* (m. Bernades i Claris, Miquel) *herbacea* (m. Bernades i Claris, Miquel) Lam. Etiqueta de revisió: *Chamaespartium sagitale* (L.) P. E. Gibbs
84. *Cytisus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *argenteus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
85. *Cytisus* (m. Pavón) *supinus* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Cytisus lotoides* Pourr.
86. *Cytisus* (m. Pavón) *sessilifolius* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Cytisophyllum sessilifolium* (L.) O. Lang
87. *Cytisus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *capitatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) Scop.
88. *Cytisus* (m. Pavón) *argenteus* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Argyrolobium zanonii* (Turra) P.W. Ball
89. *Lupinus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *luteus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maio - Jun. fl. / Agri Bicalvari / Arenosa de Legrae” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] Etiqueta de revisió: *Lupinus luteus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
90. *Lupinus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *hirsutus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Anno 1741 / Ex vicinys Monspeliensibus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Montpellier] [1/1/1741] Etiqueta de revisió: *Lupinus hirsutus* L. var. *micranthus* Boiss. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
91. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *minutissima* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Collibus adjacentibus vie. a Bicalvaro / ad Opp. Mejorada” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Mejorada del Campo] Etiqueta de revisió: *Ononis pusilla* (L.) subsp. *pusilla* Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
92. *Ononis* (m. Pavón) *lutea* (m. Pavón) L.
93. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *striata* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan “Ex incultis S. Ferdinandi / et Sacelli # de Ribas ad Colles.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Ononis viscosa* L. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
94. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *reclinata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
95. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hispanica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. f. Etiqueta de revisió: *Ononis natrix* L.
96. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cherleri* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Pascua de Bustar viejo.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Ononis minutissima* L. f. *saxatilis* Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
97. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *crispa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Montosis loci dello prope Turres in Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cerdanya] Etiqueta de revisió: *Ononis rotundifolia* L. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
98. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rotundifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Mon Eyna Pyren. in Ceretania Comit. Catal.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Eina]
99. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *latifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) Asso “Ex. Agr. Granatensis” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Granada] Etiqueta de revisió: *Ononis viscosa* L. subsp. *breviflora* (DC.) Nyman Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
100. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *variegata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
101. *Ononis* (m. Pavón) *natrix* (m. Pavón) L. “Collic. ---- H. R. Bot. Amig. Cal. / Caberai. Ribas / vicin. opp. Rey. Aranjuez” (m. Pavón) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
102. *Ononis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tenuifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “August. 1761. / Ex incultis prope la Rambla de la Viuda quibus itur / ab Opp. Nules ad Opp. Castello de la plana / Valent. Regn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Castelló, Nul.les] [8/1/1761] Etiqueta de revisió: *Ononis minutissima* L. f. *saxatilis* Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]

103. *Ononis* (m. ?) *viscosa* (m. Pavón) L. “Ex Agno Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
104. *Ononis* (m. ?) *fruticosa* (m. Pavón) L. “Ex collic. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
105. *Anthyllis* (m. ?) *heterophylla* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex incult. Agni Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
106. *Anthyllis* (m. Pavón) *vulneraria* (m. Pavón) L.
107. *Anthyllis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *montana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Collae Jou Pyr. merid. Ceret” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Coll de Jou]
108. *Anthyllis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tetraphylla* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Aprilli et Maio flor. / Vin. et faxor rimae ad calcem Mont. Segarria / gua speltat opp. Ondara Val. Regn.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Alacant, Ondara] Etiqueta de revisió: *Tripodion tetraphyllum* (L.) Fourr.
109. *Anthyllis* (m. Pavón) *erinacea* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Erinacea anthyllis* Link.
110. *Anthyllis* (m. ?) *barba-jovis* (m. ?) L. “Ex H. R. Bot. Matritensi” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] Etiqueta de revisió: *Anthyllis barba-jovis* L. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
111. *Anthyllis* (m. Pavón) *cytisoides* (m. Pavón) L.
112. *Medicago* (m. ?) *circinata* (m. ?) L. “Ex calice Colliculorum Agri Cordubensis.” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Hymenocarpos circinatus* (L.) Savi Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
113. *Medicago* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *falcata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex incultis pagi de Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
114. *Medicago* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *scutellata* (m. Bernades i Claris, Miquel) Mill. “Ex agris S. Fernandi inter segetis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Medicago scutellata* (L.) Mill.
115. *Medicago* (m. Bernades i Claris, Miquel) *marina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Marit. plaga Barcinon. et. Valent.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Barcelona. Valencia]
116. *Trigonella* (m. Bernades i Claris, Miquel) *monspeliaca* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
117. *Trigonella* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *laciniata* (m. Pavón) L. “Ex marginibus agrorum S. Ferdinandi / ad salcem Coll.Merid.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Trigonella polyceratia* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
118. *Melilotus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *italica* (m. Bernades i Claris, Miquel) Lam. “Ex pratis Sacelli de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Melilotus italicus* (L.) Lam.
119. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *striatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex margin. rui de Ambroz via Matritensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
120. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *stellatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex incultis Sacelli de Ribas supra Casas via Bicalvarina” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
121. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *alpinum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Pyren. Eyna.?” (m. Bernades i Claris, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Eina]
122. *Trifolium* “Trifolium * spic. ovat. / imbric. caul. erecto” (m. Pavón)
123. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pratense* (m. Pavón) L.
124. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *repens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex pascuis S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
125. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *glomeratum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex marginibus arenosis S. ferd. / ad Xaramam fluvium.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
126. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *glomeratum* (m. Pavón) L.
127. *Trifolium* (m. Pavón) *spumosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
128. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *fragiferum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex. herb. ripae trans Pagum Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
129. *Trifolium* (m. Pavón) *cherleri* (m. Pavón) L.
130. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cherleri* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex convalle Torrenti de Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]

131. *Trifolium* (m. ?) *arvense* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
132. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *angustifolium* (m. Pavón) L.
133. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *angustifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
134. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *lappaceum* (m. Pavón) L. “Ex herbidis pagi de Ambroz / supra fontem del Cura.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] Etiqueta de revisió: *Trifolium cherleri* L. Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
135. *Trifolium* (m. Pavón) *melilotus-cretica* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Trigonella cretica* Boiss.
136. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *melilotus-indica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Melilotus mauritanica* Willd.
137. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *incarnatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
138. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *strictum* (m. Pavón) L.
139. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *scabrum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex ripa pagi de Ambroz herbido solo.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
140. *Trifolium* “Trifolium vericar. ampillatum” (m. Bernades i Claris, Miquel)
141. *Trifolium* “Trifolium ochroleucum nobis. / floriby dipetalis” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Prasa los Cañuelos Petrafix. Cast. vet.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
142. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lappaceum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
143. *Trifolium* (m. Pavón) *sp.*
144. *Trifolium* (m. Pavón) *agrarium* (m. Pavón) L. “Medicago lupulina L.” (m. Pavón) “Ex macilentis pascuis pagi de Ambroz.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] Etiqueta de revisió: *Trifolium campestre* Schreb. Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
145. *Trifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *agrarium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Trifolium aureum* Pollich
146. *Trifolium* (m. ?) *resupinatum* (m. ?) L. “Ex Pasquis Soto Luzon dict. Agr. Matritensis” (m. ?) [Espanya, Guadalajara, Luzón] Etiqueta de revisió: *Trifolium tomentosum* L. Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
147. *Trifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *tomentosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Etiqueta de revisió: *Trifolium tomentosum* L. Revisavit: Josep M. Montserrat [28/3/2006]
148. *Lotus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rectus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Dorycnium rectum* (L.) Ser. in DC.
149. *Lotus* (m. Pavón) *hirsutus* (m. Pavón) L. “Buñol. Val. regn.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, València: Bunyol] Etiqueta de revisió: *Dorycnium hirsutum* (L.) Ser. in DC.
150. *Lotus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *creticus* (m. Bernades i Claris, Miquel)
151. *Lotus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ornithopodioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
152. *Lotus* (m. Pavón) *dorycnium* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Dorycnium pentaphyllum* Scop.
153. *Lotus* (m. ?) *conjugatus* (m. ?) L. “Ex Pasquis prope Sacell. B. V. de la Torre Tract. Matrit.” (m. ?) Etiqueta de revisió: *Tetragonolobus conjugatus* (Mauri ex Sanguin.) E. Domínguez & Galiano
154. *Lotus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *dorychnoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) Poir. “Val. Regn.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, València]
155. *Lotus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *corniculatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex macilentis pascuis Sacelli de la Torre” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
156. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *incanus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
157. *Astragalus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *alopecuroides* (m. Pavón) L. “Ex incultis juxta pagum Sacelli de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
158. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *uralensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
159. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pentaglottis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Astragalus echinatus* Murray
160. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *galegiformis* (m. Pavón) L.
161. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hypoglottis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
162. *Astragalus* (m. Pavón) *radiciflorus* (m. Pavón)
163. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *depressus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
164. *Astragalus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *campestris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Anno 1750 / Ex saxosis collis de Jou qua spectat Cerdanian / non Longe a Fonte Llebrera locato” (m. Bernades i

- Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Font Llebrera] [1/1/1750] Etiqueta de revisió: *Oxytropis campestris* (L.) DC. subsp. *campestris*
165. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *stella* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan “Maio flor / Su. fontem del Berro” (m. Bernades i Claris, Miquel)
166. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *glycyphyllos* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Dumeta Oppid: Miraflores” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Abunda en los Bosques del / Espinal y Bidozi / Junio 1786 / Neé” (m. Neé) [Espanya, Madrid, Miraflores de la Sierra]
167. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *macrorrhizus* (m. Bernades i Claris, Miquel) Cav. “Año 1783 / Entre Mora y Jepes despues del arroyo / por el camino alto legua ô legua y media de Jepes” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Toledo, Yepes] [1/1/1783] Etiqueta de revisió: *Astragalus incanus* L. subsp. *nummularoides* (Desf.) Maire in Jahand. & Maire
168. *Astragalus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *hamosus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Junio 1755 / Ex herbosis marginibus torrentis de Ambroz / via qua itur Barajas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [6/1/1755]
169. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *canaliculatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) Willd. “Cerro nîgro, camino de los hiesares” (m. Bernades i Claris, Miquel)
170. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *monspessulanus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
171. *Astragalus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *securidacea* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Saxosa: las Cerradas de la Casa... Piedrahita” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Astragalus hamosus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
172. *Phaca* (m. Bernades i Claris, Miquel) *baetica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ericeta vallis ambroico in Bethuria” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] Etiqueta de revisió: *Erophaca baetica* (L.) Boiss. subsp. *baetica*
173. *Colutea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *arborescens* (m. Bernades i Claris, Miquel)
174. *Robinia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
175. *Glycyrrhiza* (m. Pavón) *glabra* (m. Pavón) L.
176. *Psoralea* (m. ?) *americana* (m. ?) L. “Jul. 1769. Ex hort. Reg. Botan. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] [7/1/1769]
177. *Vicia* (m. Pavón) *sylvatica* (m. Pavón) L.
178. *Vicia* (m. Pavón) *lutea* (m. Pavón) L.
179. *Vicia* (m. Pavón) *onobrychioides* (m. Pavón) L.
180. *Vicia* (m. Pavón) *peregrina* (m. Pavón) L.
181. *Vicia* (m. Pavón) *incana* (m. Pavón) Lam.
182. *Vicia* (m. Pavón) *incana* (m. Pavón)
183. *Vicia* (m. ?) *lathyroides* (m. ?) L. “Ex Mont. Puerto del Aramo dict. apud Astures” (m. ?) [Espanya, Puerto Aramo, Asturias]
184. *Vicia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sativa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex agrorum marginibus S. Ferdinandi / sub pago de Torrejoncillo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Càceres, Torrejoncillo]
185. *Ervum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hirsutum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Vicia hirsuta* (L.) Gray
186. *Lathyrus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *luteus* (m. Pavón) Moench Etiqueta de revisió: *Lathyrus annuus* L.
187. *Lathyrus* (m. ?) *pratensis* (m. ?) L. “Ex sep. opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
188. *Lathyrus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *latifolius* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
189. *Lathyrus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cicera* (m. Pavón) L. “Ex agris S. Ferdinandi inter segetes” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
190. *Orobus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vernus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Lathyrus vernus* (L.) Bernh. subsp. *vernus*
191. *Orobus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tuberosus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Lathyrus linifolius* (Reichard) Bässler
192. *Orobus* (m. Pavón) *pyrenaicus* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Lathyrus linifolius* (Reichard) Bässler

193. *Orobus* (m. ?) *luteus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex umbros. Mont. Puerto del Aramo dicti apud Astures” (m. ?) [Espanya, Puerto Aramo, Astúries] Etiqueta de revisió: *Lathyrus occidentalis* (Fisch. & C.A. Mey.) Fritsch
194. *Orobus* (m. Pavón) *niger* (m. Pavón) L. “Junio 1766 / Umbrosa vally de Bustar viejo” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] [6/1/1766] Etiqueta de revisió: *Lathyrus niger* (L.) Bernh.
195. *Tragacantha* (m. Bernades i Claris, Miquel) *poterium nobis* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Vulgaris per totam Murciam” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Múrcia] Etiqueta de revisió: *Astragalus clusianus* Soldano Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
196. *Myositis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *apula* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Mayo 1757 / Ex pascuis trans Opp. Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [5/1/1757] Etiqueta de revisió: *Neatostema apulum* (L.) I. M. Johnston
197. *Scorpiurus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *arvensis var. flore luteo* (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex marg. Agror. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid]
198. *Scorpiurus* (m. ?) *palustris* (m. ?) L. “Ex Palustr. mont. Puerto del Aramo dicti apud Astures” (m. ?) [Espanya, Puerto Aramo, Astúries]
199. *Scorpiurus* (m. Pavón) *sulcatus* (m. Pavón) L.
200. *Scorpiurus* (m. Pavón) *sulcatus* (m. Pavón) L.
201. *Scorpiurus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *subvillosus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex agro cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Scorpiurus sulcatus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
202. *Coronilla* (m. Bernades i Claris, Miquel) *coronata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
203. *Coronilla* (m. Pavón) *emerus* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Emerus major* Mill.
204. *Coronilla* (m. Bernades i Claris, Miquel) *securidaca* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex agro cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Securigera securidaca* (L.) Degen & Dörfel. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
205. *Coronilla* (m. Bernades i Claris, Miquel) *varia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Securigera varia* (L.) Lassen
206. *Coronilla* (m. Bernades i Claris, Miquel) *juncea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Incultu suppra oppidium Buñol. Val. Regn. / vulgo hinojo de Pastor” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, València: Bunyol]
207. *Coronilla* (m. Bernades i Claris, Miquel) *minima* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
208. *Ornithopus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *scorpioides* (m. Pavón) L. “Anno 1753 / Ex arvis Meridionalibus S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] [1/1/1753] Etiqueta de revisió: *Coronilla scorpioides* (L.) W.D.J. Koch
209. *Ornithopus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *compressus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex marginibus torrentis pagi de Ambroz via Matritensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
210. *Hippocrepis* (m. Pavón) *comosa* (m. Pavón) L.
211. *Hippocrepis* (m. Pavón) *multisiliquosa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
212. *Hedysarum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.* “Montserratus ?” (m. Bernades i Claris, Miquel)
213. *Dolichos* (m. ?) *lablab* (m. ?) L. “Ex hort. Reg. Bot. Matritensi” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid]
214. *Ceratonia* (m. ?) *siliqua* (m. ?) L. “Ex Asper. Mont. de Segarria dict. Valentia” (m. ?) [Espanya, València: Segart]
215. *Myriophyllum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *spicatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
216. *Peplis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *portula* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “I. Ex S. Ferdinando ad via qua itur Bicalvarum. / II. Ex locg. qua bryaquae hyeme stagnant, prope fluvium Xasarna” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Lythrum portula* (L.) D. A. Webb
217. *Peplis* (m. Pavón) *portula* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Lythrum portula* (L.) D. A. Webb
218. *Telephium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *imperati* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Maj. 1766 / Ex Coll. Occid. Opp. Bacia Madrid” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vaciamadrid] [5/1/1766]

219. *Telephium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *oppositifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
220. *Herniaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *fruticosa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Aragonia inviciniis Opp. Candanos / sub via regia” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Huesca, Candanos]
221. *Herniaria* (m. Pavón) *hirsuta* (m. Pavón) L.
222. *Corrigiola* (m. Bernades i Claris, Miquel) *littoralis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
223. *Illecebrum* (m. Pavón) *paronychia* (m. Pavón) L. “Peregionem Matritensem vulgaris” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid] Etiqueta de revisió: *Paronychia argentea* Lam.
224. *Illecebrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *verticillatum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex udibus pascuis trans Ulmetum S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
225. *Illecebrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cymosum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Llicet. Praedis rust. la Moraleja tract. Matritens” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Moraleja] Etiqueta de revisió: *Chaetonychia cymosa* (L.) Sweet
226. *Illecebrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *suffruticosum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex incultis vicin. Tovarae Murc. regn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Albacete, Tobarra] Etiqueta de revisió: *Paronychia suffruticosa* (L.) DC. in Lam.
227. *Illecebrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *alpinum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) Vill. “August 1764 / Ex. Niv. receptaculi el Ventisquero dict. vicinys / ad latus Lacuna de Gredos / Cast. Veter.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Laguna de Gredos] [8/1/1764] Etiqueta de revisió: *Paronychia polygonifolia* (Vill.) DC. in Lam. et DC.
228. *Illecebrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *lenticulatum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex incult. vicin. Tovarae Murc. regn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Albacete, Tobarra]
229. *Illecebrum* (m. Pavón) *capitatum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Paronychia capitata* (L.) Lam. subsp. capitata
230. *Saxifraga* (m. Bernades i Claris, Miquel) *nemorum* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Maj. 1762 / Ex Muscoso-saxosis pag. Mieres. Ovet. dition” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Astúries, Mieres] [5/1/1762]
231. *Chrysosplenium* (m. ?) *rotundifolium* (m. ?) D. F. K. Schldl. ex Ledeb. “Ex Rup. fluent. aquar. Oppidi Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres] Etiqueta de revisió: *Chrysosplenium oppositifolium* L. Revisavit: Neus Ibáñez [20/3/2006]
232. *Chrysosplenium* (m. Pavón) *sp.*
233. *Chrysosplenium* (m. Pavón) *oppositifolium* (m. Pavón) L.
234. *Chrysosplenium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *oppositifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
235. *Aster* (m. ?) *tripolium* (m. ?) L. “Ex Hort. Reg. Bot. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid]
236. *Aster* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *verbascifolius* (m. Bernades i Claris, Miquel) Tourn.
237. *Aster* (m. ?) *cordifolius* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex. Hort. R. Bot. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid]
238. *Aster* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *acris* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex. Arid. Montis. Opp. Villafranca Matrit. Tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Vilafranca de la Sierra] Etiqueta de revisió: *Aster sedifolius* L. subsp. sedifolius
239. *Aster* (m. Pavón) *aragonensis* (m. Pavón) Asso
240. *Bellis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *annua* (m. Pavón) L. “Mart. fin. 1761 / Ex. herb. Opp. Madrigalejo in Bethuria / ad. or. fluvii” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Càceres, Madrigalejo] [3/1/1761]
241. *Bellis* (m. Pavón) *perennis* (m. Pavón) L.
242. *Doronicum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *incanum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun. reced. 1747 / Ex herbidis Sylva adjacenti Prato de Guilo / in Ceretania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Guils de Cerdanya] [6/1/1747] Etiqueta de revisió: *Senecio doronicum* (L.) L.
243. *Doronicum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *austriacum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Jacq. “Jun. 1762 flor. / Ex ripa de los Avellanos de Nava Cabera / dition. Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762] Etiqueta de revisió: *Doronicum pardalianches* L. subsp. carpetanum Revisavit: Neus Ibáñez [20/3/2006]

244. *Doronicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *stiriacum* (m. Bernades i Claris, Miquel)
245. *Cineraria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *alpina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun. 1762 / Ex fluento aquar. Collis de los Toriles / Petrafixae / in Castell. veter.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762]
246. *Cineraria* (m. ?) *maritima* (m. ?) L. “Ex saxosis maritimis Montic. de Montjuich Barcin.” (m. ?) [Espanya, Barcelona, Montjuïc] Etiqueta de revisió: *Senecio cineraria* DC.
247. *Senecio* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *viscosus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. - Sept. 1762 / Ex marg. ripa de los Toriles Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [7/1/1762]
248. *Senecio* (m. Bernades i Claris, Miquel) *linifolius* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Apr. / am flor. / Arenosa opp. Ondara Regn. Valent.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Alacant, Ondara]
249. *Senecio* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
250. *Senecio* (m. Pavón) *abrotanifolius* (m. Pavón) L.
251. *Senecio* (m. Bernades i Claris, Miquel) *linearifolius* (m. Bernades i Claris, Miquel) A. Rich.
252. *Senecio* “Senecio corolly radicintibus caule simplice subunifloro foliis indivisy; radicalibus petiolatis subtus incanis” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Colly Sierra del Matadero: inter castill. et arag. ante urb. Agreda” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Soria, Agreda]
253. *Senecio* (m. ?) *sarracenicus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex udis Mont. Puerto del Aramo dicti apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo]
254. *Jacobaea* Tourn. “Jacobaea maritima senecionis fol. crasso et lucido” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Matritensis” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid]
255. *Senecio* (m. Bernades i Claris, Miquel) *squalidus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
256. *Senecio* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *incanus* (m. Pavón) L. “Augusto lab. 1747 flor. / Ex surobibus saxosis juxta scaturig. fontene Sicoris / in adscensu Mont. de Nuria / in Ceretania / Incola plantam vocant Donsell de Montanya / id est Absihthum montanum” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Núria] [8/1/1747] Etiqueta de revisió: *Senecio leucophyllus* DC. Revisavit: Neus Ibáñez [20/3/2006]
257. *Senecio* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *jacobaea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun. 1754 / Ex. pasc. S. Ferdinandi la Vega dict.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Vega] [6/1/1754]
258. *Senecio* (m. Bernades i Claris, Miquel) *nebrodensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Sept. flor / Saxosa opp. Navarredonda --- in Abulensis” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Navarredonda de la Sierra]
259. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *montanum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun. 1761 / Ex. Mont. Opp. Buñol prope font. de Juanes / Valent. Regn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València: Bunyol] [6/1/1761]
260. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.* “August. 1762 / Ex saxosis las Torrecillas dict. de Nava Cabera / dition. Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [8/1/1762]
261. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *matricarioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex Mont. tract. la Alcarria dicto / communic.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Alcarria]
262. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *alpinum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Medio Augusto / Ex Convalle Montis de Guils in Cerdania / vulgo Mal Forat” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Guils de Cerdanya] Etiqueta de revisió: *Leucanthemopsis alpina* (L.) Heyw. subsp. alpina
263. *Artemisia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *herba-alba* (m. Bernades i Claris, Miquel) Asso “Ex calce collium --- adjacentium quo itur / a Bicalvaro ad pagum de Mejorada” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro]
264. *Artemisia* (m. Pavón) *glacialis* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Artemisia arborescens* L.
265. *Artemisia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rupestris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
266. *Artemisia* (m. ?) *sp.* “Ex litore Barcinonensi” (m. ?) [Espanya, Barcelona]

267. *Artemisia* C. Bauhin “*Artemisia foliis integerrinis linearibus caulibus erectis virgatis, caulibus erectis virgatis floribus sersilibus / Abrotanum campestre cauliculis rubentibus*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex arvis in via a Sacelli de la Torre / ad Sacellum de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
268. *Daucus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *carota* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex viciniys Moledini Papyracei / S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
269. *Daucus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *mauritanicus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Agro Cordubensi / 1770” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cordoba] [1/1/1770] Etiqueta de revisió: *Daucus carota* L.
270. *Pastinaca* Boccone “*Pastinaca folio oerranthes*” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex apric. Pag. S. Tirso dicti apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries]
271. *Daucus* (m. ?) *pyrenaicus* (m. ?) “Ex Prat. Ceretania in Catalonia” (m. ?) [Espanya, Girona, Cerdanya]
272. *Daucus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *crinitus* (m. Pavón) Desf.
273. *Daucus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *muricatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Agro Cordubensi / 1770” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cordoba] [1/1/1770]
274. *Coriandrum* (m. Pavón) *sp.*
275. *Thapsia* “*Thapsia lucida nobis*” (m. Bernades i Claris, Miquel)
276. *Thapsia* (m. Pavón) *foetida* (m. Pavón) L. “Ex Agro Cordubensi / 1770” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cordoba] [1/1/1770] Etiqueta de revisió: *Elaeoselinum foetidum* (L.) Boiss. Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
277. *Laserpitium* “*Laserpitium alpinum extremis lobulis brevi / ter multifidis*” (m. Bernades i Claris, Miquel)
278. *Laserpitium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *latifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
279. *Laserpitium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *gallicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
280. *Laserpitium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *gallicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
281. *Thapsia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *asclepium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Elaeoselinum asclepium* (L.) Bertol. Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
282. *Peucedanum* (m. ?) *officinale* (m. ?) L. “Ex Mont. Opp. Villafranca Tract. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Àvila, Vilafranca de la Sierra] Etiqueta de revisió: *Peucedanum officinale* L. subsp. *officinale* Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
283. *Ferula* (m. Pavón) *ferulago* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Ferula communis* (Pau ex C. Vicioso) Sánchez Cuxart & Bernal Revisavit: Neus Ibáñez
284. *Pastinaca* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *opopanax* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Opopanax chironium* W. D. J. Koch Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
285. *Tragoselinum* (m. ?) *majus* (m. ?) Lam. “Ex Prat. Convallis de Bustar viejo” (m. ?) “juxta fluent. Rivi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Pimpinella major* (L.) Huds. Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
286. *Pimpinella* (m. Bernades i Claris, Miquel) *media* (m. Bernades i Claris, Miquel) Geners. Etiqueta de revisió: *Pimpinella saxifraga* L. Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
287. *Tragoselinum* (m. ?) *majus* (m. ?) Lam. “Ex Prat. Opp. Mieres apud. Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres] Etiqueta de revisió: *Pimpinella major* (L.) Huds. Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
288. *Tragoselinum* (m. ?) *majus* (m. ?) Lam. “Ex Prat. Opp. Bustar viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Pimpinella major* (L.) Huds. Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
289. *Heracleum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *panaces* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
290. *Tordylium* (m. Pavón) *maximum* (m. Pavón) L.
291. *Selinum* (m. ?) *carvifolia* (m. ?) L. “Ex Prat. primo occur. ad lovam via ab Opp. Miraflores ad Convallem / de Bustar Viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Peucedanum carvifolia* Crantz. ex Vill. Revisavit: Samuel Pyke [24/1/2006]
292. *Angelica* (m. Pavón) *sylvestris* (m. Pavón) L.
293. *Athamanta* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cretensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Arid. Mont. Puerto del Aramo dict. apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo] Etiqueta de revisió: *Ligusticum lucidum* Mill. Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]

294. *Athamanta* (m. Pavón) *sp.* Etiqueta de revisió: *Peucedanum sp.* Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
295. *Athamanta* (m. Bernades i Claris, Miquel) *oreoselinum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Vin. Oppidi Miraflores, herboso loco, et planiori prop. Iepes” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Toledo, Yepes] Etiqueta de revisió: *Peucedanum oreoselinum* (L.) Moench Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
296. *Athamanta* (m. Bernades i Claris, Miquel) *meum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Loc: las cerradas de Nava Cabera in Cast. veter. edio / Abulens. capoi junt. lab. flor / ibi audit pinillo oloroso” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila] Etiqueta de revisió: *Meum athamanticum* Jacq.
297. *Ligusticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *scoticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
298. *Ligusticum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cicutarium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) Lam. “In herbosis Montis de Llo in Cerdania, ubi / vulgo audit Coscolls” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Llo] Etiqueta de revisió: *Molosperrum peloponnesiacum* (L.) W.D.J. Koch subsp. *peloponnesiacum*
299. *Ligusticum* “Ligusti. pyren. fonicu. fal. lucidum” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex Incult. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
300. *Pimpinella* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tenuifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) DC. Etiqueta de revisió: *Silaum silaus* (L.) Schinz. & Tell. Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
301. *Seseli* (m. Bernades i Claris, Miquel) *annuum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
302. *Seseli* (m. ?) *pratense* (m. ?) Crantz. “Ex Pratis Ceretania in Cathalonia” (m. ?) [Espanya, Girona, Cerdanya] Etiqueta de revisió: *Silaum silaus* L.) Schinz & Thell.
303. *Libanotis* (m. Pavón) *sp.* “Ex umbros. Opp. Mieres apud Astures, loc. el Monte Sacro. dicto / Ditionis de Morcin” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
304. *Libanotis* (m. ?) *tragoselinum* (m. ?) “Ex apric. Monticul. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
305. *Aethusa* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cynapium* (m. ?) L. “Ex. herb. Collis de Jou prope Saxum Roca sausa dict. / Pyren. Ceret” (m. ?) [Espanya, Girona, Cerdanya, Coll de Jou]
306. *Oenanthe* (m. ?) *prolifera* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “August. fine 1770 / Ex Pratis del Monumento dicto Oppidi Miraflores” (m. ?) [Espanya, Madrid, Miraflores de la Sierra] [8/1/1770] Etiqueta de revisió: *Oenanthe crocata* L. forma *prolifera* Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
307. *Oenanthe* C. Bauhin “Oenanthe apii folio” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex pratis udis Sacelli de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Oenanthe lachenalii* C.C. Gmel Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
308. *Bupleurum* (m. Pavón) *sp.*
309. *Bupleurum* (m. ?) *rotundifolium* (m. ?) L. “Ex Agro Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
310. *Bupleurum* (m. ?) *falcatum* (m. ?) L. “Ex Collic. del Piul. Tract. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, El Piul] Etiqueta de revisió: *Bupleurum semicompositum* L. Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
311. *Bupleurum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *spinosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan “Sept. fruct. / Aivora inter opp. Almania. et opp. Vallada / Valent. regn.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, València: Vallada] Etiqueta de revisió: *Bupleurum frutescens* Loefl. subsp. *spinosum* (Gouan) O. Bolòs & Vigo
312. *Bupleurum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *tenuifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) Pourr. “Ex aridis. S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Bupleurum baldense* Turra
313. *Bupleurum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ranunculoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
314. *Bupleurum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *petraeum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
315. *Bupleurum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *fruticosum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Octobr. 1770 / Ex. Pasc. la Dehesa dict. Opp. Arganda / Tract. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [10/1/1770]
316. *Bupleurum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *odontites* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “August 1765 / Ex Pasc. la Dehesa dict. Opp. Arganda” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [8/1/1765] Etiqueta de revisió: *Bupleurum baldense* Turra Revisavit: Neus Ibáñez [13/1/2006]
317. *Bupleurum* (m. ?) *semicompositum* (m. ?) L. “En Pyreneo Ceretano, Coll de Jou dicto, qua spectat Baganum” (m. ?) [Espanya, Girona, Cerdanya, Coll de Jou] Etiqueta de revisió: *Bupleurum ranunculoides* L. subsp. *gramineum* (Vill.) Hayek Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]

318. *Sium* (m. ?) *siculum* (m. ?) L. “Ex Hort. Reg. Botan. Matriten.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] Etiqueta de revisió: *Kundmannia sicula* (L.) DC.
319. *Sium* (m. Pavón) *sp.*
320. *Sium* (m. Pavón) *sp.*
321. *Myosotis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lappula* (m. Bernades i Claris, Miquel) Scop. “Junio 1759 / Ex Soto Luzon Matrit. vicin.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Guadalajara, Luzón] [6/1/1759] Etiqueta de revisió: *Lappula squarrosa* (Retz.) Dumort.
322. *Lycopsis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *echioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1760 / Ex Pascuis la Dehesa Vill. Arganda dit. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [7/1/1760] Etiqueta de revisió: *Nonea echioides* (L.) Roemer & Schultes
323. *Lycopsis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *arvensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1760 / Ex Pascuis la Dehesa Vill. Arganda / dit Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [7/1/1760] Etiqueta de revisió: *Anchusa arvensis* (L.) Bieb.
324. *Pimpinella* (m. Bernades i Claris, Miquel) *anisum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Pimpinella anisum* L. Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
325. *Pimpinella* (m. Bernades i Claris, Miquel) *peregrina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Pimpinella villosa* Schoub. Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
326. *Bunium* (m. Pavón) *bulbocastanum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Conopodium sp.* Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
327. *Sison* (m. Pavón) *verticillatum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Carum verticillatum* (L.) W.D.J. Koch Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
328. *Sison* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ammi* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Ammi majus* L. Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
329. *Ammi* (m. Pavón) *majus* (m. Pavón) L.
330. *Scandix* (m. Pavón) *nodosa* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Myrrhoides nodosa* (L.) Cannon
331. *Scandix* (m. Bernades i Claris, Miquel) *anthriscus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex pago Barrio nuevo in Cast. vet. / dit Petrafix.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Anthriscus caucalis* M. Bieb.
332. *Chaerophyllum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *aureum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Prat. Mont. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
333. *Chaerophyllum* (m. ?) *odoratum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Crantz. “Ex. Mont. Puerto del Aramo dicto apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo] Etiqueta de revisió: *Myrrhis odorata* (L.) Scop.
334. *Chaerophyllum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *hirsutum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex herbidis Montis de Llo in Cerdania, ubi / aquae fagnarunt” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Llo]
335. *Chaerophyllum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hirsutum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
336. *Cachrys* (m. ?) *sicula* (m. ?) L. “Ex. Collic. trans Aranjuezum via ad Opp. Yepes” (m. ?) [Espanya, Toledo, Yepes]
337. *Cachrys* (m. Bernades i Claris, Miquel) *libanotis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
338. *Echinophora* (m. Pavón) *spinosa* (m. Pavón) L.
339. *Astrantia* (m. ?) *major* (m. ?) L. “Ex umbros. Convallis de Bustar viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo]
340. *Astrantia* (m. Pavón) *major* (m. Pavón) L.
341. *Astrantia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *minor* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Pyrenaeis Ceretaniae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya]
342. *Eryngium* (m. Pavón) *sp.*
343. *Eryngium* (m. Pavón) *pumilum* (m. Pavón) Gilib.
344. *Eryngium* (m. Pavón) *amethystinum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Eryngium dilatatum* Lam.
345. *Viburnum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *lantana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj. 1762 / Ex Dumetis Prati los Cañuelos Petrefixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [5/1/1762]

346. *Viburnum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *tinus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Mart. 1761 / Ex Dumos. Ambroicae Vallis in Baethuria / audiens vulgo Durillo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [3/1/1761]
347. *Lonicera* (m. Pavón) *pyrenaica* (m. Pavón) L.
348. *Eupatorium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cannabinum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
349. *Eupatorium* (m. ?) *aromaticum* (m. Pavón) L. “Ex palustrib. Cordubensib.” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
350. *Eupatorium* (m. ?) *trifoliatum* (m. Pavón) L. “Ex palustrib. Cordubensib.” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
351. *Petasites* (m. Pavón) *minor*
352. *Tussilago* (m. Bernades i Claris, Miquel) *frigida* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
353. *Tussilago* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *alpina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Julio incipiente / Ex umbrosis vicinys Prati de Guilo / in Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Guils de Cerdanya] Etiqueta de revisió: *Homogyne alpina* (L.) Cass.
354. *Tussilago* (m. Bernades i Claris, Miquel) *alpina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul - flor / Herbida ad calcem saxorum stagni de bon / et mal niu Ceret. comit. Pyren.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, estany de Malniu] Etiqueta de revisió: *Homogyne alpina* (L.) Cass.
355. *Solidago* (m. ?) *montana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
356. *Solidago* (m. ?) *virgaurea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Vicin. Oppidi Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
357. *Conyza* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *candida* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1757 / Ex Hort. Pharmac. Matrit” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Opp. Vallada regn. Val.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Jardín Botánico Farmacéutico de Madrid] [7/1/1757]
358. *Conyza* (m. Bernades i Claris, Miquel) *linifolia* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Phagnalon saxatile* (L.) Cass.
359. *Conyza* (m. Bernades i Claris, Miquel) *saxatilis* (m. Pavón) L. “Jul. 1761 / Ex saxosis Saguntinis Regn. Valent.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València: Sagunt] [7/1/1761]
360. *Conyza* (m. Pavón) *saxatilis* (m. Pavón) L. “Augusto 1761 / Ex Collium acilivibus super pagum Vila Vella / Valent. regn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Castelló, La Vilavella] [8/1/1761] Etiqueta de revisió: *Phagnalon saxatile* (L.) Cass.
361. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *canadensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Conyza canadensis* (L.) Cronquist
362. *Erigeron* (m. Pavón) *glutinosus* (m. Pavón) L. “August 1760 / Ex Agro Toletano” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Toledo] [8/1/1760] Etiqueta de revisió: *Jasonia glutinosa* (L.) DC.
363. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ambiguus* (m. Pavón) Nutt. “Loc: Saxosa las Torrecillas vocata de Nava Cabera / dit Petrafixae --- august. Sept. flor” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
364. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tuberosus* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Jasonia tuberosa* (L.) DC.
365. *Erigeron* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *tuberosus* (m. Pavón) L. “Jul. - Aug. 1760 / Ex pascuis la Dehesa dictis Opp. Arganda / Matritens Tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [7/1/1760] Etiqueta de revisió: *Jasonia tuberosa* (L.) DC.
366. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *siculus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ripa pag. Nava Escurial dit Petraefixae / in Cast. vet” (m. Bernades i Claris, Miquel) “et Piedrahita en el Ponton” (m. Pavón) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Pulicaria sicula* (L.) Moris
367. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *frutescens* (m. Pavón) “Saxosa Vallis opp. Eyna versus ag. fluentum / Pyren. Ceret. --- aug. fl.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Eina]
368. *Erigeron* (m. ?) *rosmarinifolium* “Sept. initio 1770 / Ex herb. macr. Prat de Baonza Convallis de Bustar viejo / cum scilla autumnali” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] [9/1/1770]
369. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *viscosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Vicin. Vulavende / Collic opp. -----” (m. Bernades i Claris, Miquel) Etiqueta de revisió: *Dittrichia viscosa* (L.) Greuter subsp. *viscosa*
370. *Erigeron* (m. Pavón) *alpinus* (m. Pavón) L.
371. *Erigeron* (m. Pavón) *uniflorus* (m. Pavón) L.
372. *Erigeron* (m. Pavón) *uniflorus* (m. Pavón) L.

373. *Erigeron* (m. Bernades i Claris, Miquel) *uniflorus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
374. *Chrysanthemum* (m. Pavón) *flosculosum* (m. Pavón) L. “Ex Hort. R. Bot. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid]
375. *Tanacetum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *suffruticosum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Horto Holmiensi communic.” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
376. *Tanacetum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *annuum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Octobr. 1770 / Ex Agr. Arenos. trans S. Bernardinum Matr. / and vulgo Escoba hediondo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid] [10/1/1770]
377. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *arcticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
378. *Chrysanthemum* (m. ?) *atratum* (m. Pavón) L. “Ex Herb. mont. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
379. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *serotinum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
380. *Chrysanthemum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *myconis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex udi prope fontem opp. Ondara Regn. Valent. / vulgo Giraldas audit” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Alacant, Ondara] Etiqueta de revisió: *Coleostephus myconis* (L.) Rhcb. f.
381. *Chrysanthemum* “Chrysanthemum foliis pinnatifidis subpalmatis, linearibus, obtusis, caule sub- / nudo unifloro” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Julio 1755 flor. / Ex incultis arenosis quibus itur ab. Opp. Ortaleza / ad Praed. Rust. la Moraleja” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Moraleja] [7/1/1755]
382. *Chrysanthemum* Barrel. “Chrysanthemum foliis imis palmato-pinnatifidis, reliquis integris filiformibus. / Chrysanthemum pallidum foliis ---- incis, superioribus integris et / capillaribus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Jun. 1754 / Ex arvis cretac. Opp. Ortaleza via ad Praed. / Rusticum la Moraleja” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Moraleja] [6/1/1754]
- 383.
384. *Chrysanthemum* (m. Pavón) *alpinum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Leucanthemopsis alpina* (L.) V. H. Heywood subsp. alpina
385. *Anthemis* (m. Pavón) *tom* (m. Pavón) L. “Jul. 1754 / Ex agrorum marginibus S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] [7/1/1754]
386. *Anthemis* (m. Pavón) *nobilis* (m. Pavón) L. “Jul. 1756 flor. / Ex arvis Opp. Bicalvaro et pag. Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [7/1/1756] Etiqueta de revisió: *Chamaemelum nobile* (L.) All.
387. *Anthemis* (m. Pavón) *maritima* (m. Pavón) L. “Anno 1741 / Ex maritima plaga Monspeliensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Montpellier] [1/1/1741]
388. *Anthemis* (m. Pavón) *mixta* (m. Pavón) L. “Flor. jun-Jul. 1755 / Ex agger. terr. circum vineas Opp. Bicalvaro / via Matrito itur S. Ferdinandum” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [6/1/1755] Etiqueta de revisió: *Chamaemelum mixtum* (L.) All.
389. *Jacobaea* Barrel. “Jacobaea linifolia Italica” (m. Bernades i Claris, Miquel)
390. *Anacyclus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *valentinus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
391. *Santolina* (m. Bernades i Claris, Miquel) *annua* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
392. *Santolina* Tourn. “Santolina Hispanica Chamaemeli folio” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Jun. - Ju. 1762 / Ex saxosis las Torrecillas dict. de Nava Cabera / Abulensis tractus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila] [6/1/1762] Etiqueta de revisió: *Santolina chamaecyparissus* L.
393. *Santolina* Tourn. “Santolina Hispanica Chamaemeli folio” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Augusto 1754 / Ex fluis. plaga Sacelli de Ribas / arenoso solo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] [8/1/1754] Etiqueta de revisió: *Santolina chamaecyparissus* L.
394. *Athanasia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *maritima* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Filago maritima* L.
395. *Achillea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *nobilis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
396. *Achillea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ptarmica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
397. *Achillea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *odorata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Julio mene / Anno 1754 / Ex incultis Bicalvari ad convalles quibusitur pnualaria / ad officina Pannif. vulgo el Baban dictam / de San Fernando” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [7/1/1754]
398. *Achillea* (m. Pavón) *tomentosa* (m. Pavón) L.

399. *Anthemis* (m. Pavón) *tinctoria* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Anthemis triumfetti* (L.) DC.
400. *Bidens* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *bipinnata* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Sept. 1770 / Ex. H. R. Bot. Matritensi / aud. ap. Hortul. Banderillas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] [9/1/1770]
401. *Bidens* (m. Pavón) *cernua* (m. Pavón) L.
402. *Eupatorium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *aquatile* (m. Bernades i Mainader, Miquel) “August 1762 / Ex aquar. fluent. Petrafixae in Cast. Vet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [8/1/1762] Etiqueta de revisió: *Eupatorium cannabinum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
403. *Buphthalmum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *aquaticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex herbos. humidiusculis ad ingressu Ulmeti S. Ferdin. / qua spectat Molend. / papyrac.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Asteriscus aquaticus* (L.) Less.
404. *Buphthalmum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *spinosum* (m. Pavón) L. “Jul. 1755 / Ex declivi Colliculorum Oppidi Mejorada / qua itur a Molendino ad fluv. Henares” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Mejorada del Campo] [7/1/1755] Etiqueta de revisió: *Asteriscus spinosus* (L.) Sch. Bip.
405. *Inula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
406. *Inula* “Inula foliys Lanceolatis recurvis serrato-ciliatis glabris, caule hirsuto supeme scabro, / calycibys squarrosis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Flor. Jun. 1762 / Ex prato del Coladillo supra Ripam / Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762]
407. *Inula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *salicina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun. 1760 / Ex Pasc. la Dehesa dict. Opp. Arganda / Matrit. Tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [6/1/1760]
408. *Inula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *aromatica* (m. Pavón) L. “In Regno Valent: coll de Contreras” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, València: Puerto de Contreras] Etiqueta de revisió: *Inula helvetica* Weber Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
409. *Inula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *montana* (m. Pavón) L. “Jun. - Jul. 1755 flor / Ex. clivos. de la Escalerueta del Piul Matrit. tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, El Piul] [7/1/1755]
410. *Inula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *dysenterica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun. flor. / Humentia Vicin. urb. Valent. et Barcinon” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, València, Barcelona] Etiqueta de revisió: *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh.
411. *Inula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *crithmifolia* “Septembri 1761 / Ex caenosis juxta vici. Petrafixae sub ponte” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [9/1/1761] Etiqueta de revisió: *Inula graveolens* (L.) Desf. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
412. *Gnaphalium* (m. ?) *luteo-album* (m. Pavón) L. “Ex Littore Barcinonensi” (m. ?) [Espanya, Barcelona]
413. *Gnaphalium* (m. ?) *stoechas* (m. Pavón) L. “Ex viciniis Oppidi Miraflores” (m. ?) [Espanya, Madrid, Miraflores de la Sierra] Etiqueta de revisió: *Helichrysum stoechas* (L.) Moench.
414. *Gnaphalium* (m. Pavón) *superflua* (m. Pavón)
415. *Gnaphalium* (m. Pavón) *sylvaticum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Omalotheca sylvatica* (L.) Sch.Bip. & F.W.Schultz
416. *Gnaphalium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *dioicum* (m. Pavón) L. “Ex apricis Pyrenaeorum Cerdanie” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya] Etiqueta de revisió: *Antennaria dioica* (L.) Gaertn.
417. *Gnaphalium* (m. ?) *uliginosum* (m. ?) L. “Ex uligin. Torrentis primo occur. via ab Oppido ae / Miraflores ad Convallium de Bustar viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Filaginella uliginosa* (L.) Opiz
418. *Gnaphalium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *uliginosum* (m. Pavón) L. “Jul. 1755 / Ex uliginosis del Soto de Ribas Matritens. Tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] [7/1/1755] Etiqueta de revisió: *Filaginella uliginosa* (L.) Opiz
419. *Filago* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *montana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex S. Ferd. arenoso solo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Logfia arvensis* (L.) Holub.

420. *Filago* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *acaulis* (m. Pavón) L. “Jun. 1755 flor. / Ex arenosis Opp. Bicalvaro via ad pag. Ambroz / Matrit. Tractus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [6/1/1755] Etiqueta de revisió: *Evax pygmaea* (L.) Brot.
421. *Filago* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pyramidata* (m. Pavón) L. “Ex Agris S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
422. *Micropus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *supinus* (m. Pavón) L. “Jul. - Aug. 1756 / Ex incultis inter Opp. Bicalvaro et pag. Ambroz / Matrit. Tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [7/1/1756]
423. *Micropus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *erectus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Jul. 1766 / Ex apric. supra Hort. R. Bot. Matritens” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] [7/1/1766]
424. *Carpesium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cernuum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Collic. vicin. Sti. Joam. de las Abadesas / et saxa ante Rocas blancas / Pyren. Merid. Catal.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Sant Joan de las Abadeses] Etiqueta de revisió: *Carpesium cernuum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
425. *Echinops* (m. Pavón) *sphaerocephalus* (m. Pavón) L. “Jun. 1756 / Ex Collic. adjac. fluv. Henares paulo ante exortum / Aqueductus ad Rigua Opp. Mejorada / Matrit. Tractus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Mejorada del Campo] [6/1/1756] Etiqueta de revisió: *Echinops strigosus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
426. *Onopordum* (m. Pavón) *arabicum* (m. Pavón) L.
427. *Carduus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *flavescens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex. S. Ferdinando in via Matritensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “et inter sac. B. V. de la torre et Ribas” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Serratula flavescens* (L.) Poir.
428. *Carduus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *acanthoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Loc: Vepres Petrafixae in Castilla veter.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
429. *Carduus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *stellatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
430. *Serratula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *arvensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
431. *Cirsium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vere* (m. Bernades i Claris, Miquel)
432. *Cirsium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *carlinoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Convalles Ceretan. vulg. Jul. aug. flor” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya]
433. *Carduus* (m. ?) *pycnocephalus* (m. Pavón) L. “Ex Margin. Agnor. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
434. *Carduus* (m. ?) *medius* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan “Ex Prat Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
435. *Carduus* Tourn. “Carduus galactites flore albo” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Majo 1761 Florentem / In Agris Valentini Regni juxta Oppidium Ondara loco los Tosalets dicto” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Alacant, Ondara] [5/1/1761] Etiqueta de revisió: *Carduus galactites* L.
436. *Carduus* (m. Pavón) *hesitates* “La Molina de Setcasas” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Setcases]
437. *Carduus* (m. Pavón) *sp.*
438. *Carduus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *ceratophyllus* “Ex Loc. la Oya de S. Ana dict. viciniar. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Santa Ana, Tobarra]
439. *Carduus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *heterophyllus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
440. *Carduus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *taraxacifolius*
441. *Carthamus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tingitanus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
442. *Centaurium* Tourn. “Centaurium minus Africanum Caryophill. - / li flore suaverubente” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex scopulis sub Sacello de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Centaurium quadrifolium* (L.) G. López & Jarvis Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
443. *Centaurea* (m. Pavón) *scabiosa* (m. Pavón) L.
444. *Centaurea* (m. ?) *pullata* (m. ?) L. “Ex margin. Agri Cordubensis” (m. ?) [Espanya, Cordoba]

445. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *conifera* (m. Pavón) L. “Jun. - Jul. 1760 / Ex Monticulo la Cabeza de Ribas tract. Matritensis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] [6/1/1760] Etiqueta de revisió: *Leuzea conifera* (L.) DC.
446. *Centaurea* (m. Pavón) *acaulis* (m. Pavón) L.
447. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *hyssopifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) Vahl “Jun. 1760 / Ex arid. solo Opp. Arganda tract. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [6/1/1760]
448. *Jaca* Barrel. “Jaca tenuifolia purpurea hispanica” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Jul. fl. / Parsidae Morcaio vic. Colion. in Catalon. / non est hoc” (m. Bernades i Claris, Miquel)
449. *Centaurea* (m. Pavón) *psyllifolia* (m. Pavón) “Panda de Meucaio dit. Celion in Catalan.” (m. Bernades i Claris, Miquel)
450. *Jacea* (m. Pavón) *pumila*
451. *Jacea* Tourn. “Jacea alba hirsuto capite” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Septembri 1760 / Ex Pratis Petrafixae in Cast. Vet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [9/1/1760]
452. *Centaurea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *capillata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
453. *Centaurea* (m. Pavón) *uniflora* (m. Pavón) L.
454. *Centaurea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *crupina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1755 / Ex Collib. vulgo vocatis la Cabeza de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] [7/1/1755]
455. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *alba* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Sept. 1770 / Ex Collic. S. Isidor Agr. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid] [9/1/1770]
456. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *moschata* (m. Pavón) L. “Ex viciniys Tovarro Murc. Regn.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Albacete, Tobarra]
457. *Centaurea* (m. Pavón) *fruticosa* (m. Pavón) L.
458. *Centaurea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *argentea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
459. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *aspera* (m. Pavón) L. “Jul.- Aug. 1755 / Ex loco la Escaleruela dicto ante pascua del Piul / tract. Matritensis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, El Piul] [7/1/1755]
460. *Centaurea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *splendens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
461. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *collina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1755 Flor / Ex aridis loc. ripa de Ambroz tract. Matritensis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [7/1/1755]
462. *Calcitrapa* (m. ?) *melitensis* (m. ?) “Ex Incult. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra] Etiqueta de revisió: *Centaurea melitensis* L.
463. *Centaurea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sonchifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1761 / Ex maritima plaga Valentiae Urb. / prope tuguria del Grau” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València: El Grau de Gandia] [7/1/1761]
464. *Cnicus* (m. Pavón) *spinosissimus* (m. Pavón) L.
465. *Serratula* L. “Serratula foliis pinnatifidis, lacinia terminatrice maxima” (m. ?)
466. *Stachelina* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Septembr. 1761 / Ex calce colliculorum ad Merid. Opp. Vallada / Regn. Valent.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València: Vallada] [9/1/1761]
467. *Carlina* Barrel. “Carlina montana minor acaulos” (m. Bernades i Claris, Miquel)
468. *Xeranthemum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *annuum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Agro Matritensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid] Etiqueta de revisió: *Xeranthemum annuum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
469. *Catananche* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *caerulea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Montosis pascuis Pagi de Pi / in Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Lleida, Pi, Cerdanya]
470. *Tolpis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Ex Agro Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
471. *Tolpis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *barbata* (m. Pavón) “Ex Ripa de Cantarranas Agri Matriten” (m. ?) [Espanya, Cuenca, Arroyo de Cantarranas] Etiqueta de revisió: *Tolpis barbata* (L.) Gaertn.
472. *Lapsana* (m. Pavón) *stellata* (m. Pavón) L. “Ex herb. Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra] Etiqueta de revisió: *Rhagadiolus stellatus* (L.) Gaertn. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]

473. *Hyoseris* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *rhagadioloides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj.- Jun. 1756 / Ex ripa Opp. Bicalvaro juxta font. S. Petri tract. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [5/1/1756] Etiqueta de revisió: *Hedypnois rhagadioloides* (L.) F. W. Schmidt Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
474. *Lapsana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *zacintha* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
475. *Lapsana* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *rhagadiolus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jun.- Jul. flor. / Ex umbrosis del Soto de Ribas sub Caenob. tract. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Rhagadolius stellatus* (L.) Gaertn.
476. *Lapsana* Haller “Lampsana foliys ovatis dentatis, caule nudo, floribus nutantibus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Jun. 1762 / Ex Collic. el Cerro de la Cruz qua spectat Petramfixam / in Cast. Veter” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762]
477. *Lapsana* Tourn. “Lapsana Orient. heder. foc. ferm. triang.” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Jun. 1762 / Ex Collic. el Cerro de la Cruz qua spectat Petramfixa / in Castella veteri” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762]
478. *Hieracium* Tourn. “Hieracum minus dentis leonis folio oblongo, / glabro” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Jun. 1762 flor. / Ex descensu Mont. Naba Cabera tract. Petrafixae / ad ripam de los Avellanos” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [6/1/1762] Etiqueta de revisió: *Hypochoeris glabra* L.
479. *Hypochoeris* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *radicata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex herbosa planicie la Vega dicta S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Vega]
480. *Hypochoeris* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *maculata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Julio incipiente / Ex Pratis Montosis Pagi de Lles / in Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Lleida, Lles de Cerdanya]
481. *Leontodon* (m. Pavón) *hastilis* (m. Pavón) L.
482. *Hieracium* C. Bauhin “Hieracium chondrile fol. glabro, rad. succ. / majus” (m. Bernades i Claris, Miquel)
483. *Leontodon* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tuberosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
484. “August. 1760 / Ex arid. pasc. la Dehesa dict. Opp. Arganda / Matrit. Tract.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda] [8/1/1760]
485. *Leontodon* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hirtus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1757 / Ex arid. pascuis pagi Ambroz tract. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [7/1/1757] Etiqueta de revisió: *Leontodon hispidus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
486. *Leontodon* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hispidus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex herbis Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
487. *Scorzonera* (m. ?) *tingitana* (m. ?) L. “Ex Hort. R. Bot. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid]
488. *Scorzonera* (m. Pavón) *sp.* “Ex herbis Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra] Etiqueta de revisió: *Scorzonera tingitana* L.
489. *Scorzonera* (m. ?) *hispanica* (m. ?) L. “Ex Collic. de Incapié Opp. Ortaleza Tractus Matritensis” (m. ?)
490. *Scorzonera* (m. Bernades i Claris, Miquel) *angustifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Cantaranas” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Cuenca, Arroyo de Cantarranas]
491. *Scorzonera* (m. Bernades i Claris, Miquel) *laciniata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
492. *Tragopogon* (m. Bernades i Claris, Miquel) *dalechampii* (m. Pavón) L. “Via ad igualada ad Montiferrarum in Catal. / prope fornai. vitrias” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Barcelona, Igualada] Etiqueta de revisió: *Urospermum dalechampii* L.) Scop. ex F.W.Schmidt
493. *Scorzonera* (m. Bernades i Claris, Miquel) *orientalis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
494. *Leontodon* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pyrenaicus* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan “Jul. 1750 / Ex saxosis Opp. Guils in Ceretania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Guils de Cerdanya] [7/1/1750]
495. *Lobelia* (m. Pavón) *urens* (m. Pavón) L. “Habitat in Paular de Segobia” (m. Pavón)
496. *Sonchus* Tourn. “Sonchus laciniatus latif.” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex ruderatis pagi Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]

497. *Sonchus* Tourn. “*Sonchus asper* ^n lacin. fol. dys. ^v. lactus” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex arvis S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
498. *Sonchus* (m. ?) *alpinus* (m. ?) L. “Ex Mont. Puerto del Aramo Loc. el Ortigal dicti / apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo] Etiqueta de revisió: *Cicerbita alpina* (L.) Wallr.
499. *Sonchus* (m. ?) *ansroinus* “Ex Mont. Puerto del Aramo Loc. el Ortigal dicti / apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo]
500. *Sonchus* Tourn. “*Sonchus mario*. angustifol.” (m. Bernades i Claris, Miquel) “August. 1760 / Ex prat. uliginos circa Molend. de la hormiguera vicin. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid] [8/1/1760]
501. *Crepis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *virens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
502. *Crepis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *rubra* (m. Pavón) L. “Jun. 1757 Flor. / Ex calce Colliculorum proximior. Caenob. de Ribas / qua parte itur S. Ferdinandum / tract. Matritens” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] [6/1/1757] Etiqueta de revisió: *Crepis vesicaria* L. subsp. *taraxacifolia* (Thuill.) Tell. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
503. *Crepis* Gouan “*Crepidis foetidae*” (m. Bernades i Claris, Miquel)
504. *Cacalia* (m. Pavón) *pyrenaica* (m. Pavón) “Montana pasaia la Dehesa de las hoyuelas / oictade Zapardiel de la ribera dit. Petrafixae in Cast. vet.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Zapardiel] Etiqueta de revisió: *Adenostyles alliariae* (Gouan) A. Kerner subsp. *hybrida* (Vill.) DC.
505. *Hieracium* (m. Pavón) *sp.*
506. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *prunellaefolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan
507. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *umbellatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
508. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sabaudum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
509. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *dubium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex saxos. opp. Mieres ap. Astures” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Astúries, Mieres]
510. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sylvaticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan
511. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cerinthoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
512. *Hieracium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *murorum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Septembr. 1763 / Ex saxosis ad laevam Mont. Naba Cabera / prope loc. las Torrecillas dictum / dit Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [9/1/1763]
513. *Hieracium* (m. Pavón) *plantagineum* (m. Pavón)
514. *Hieracium* (m. Pavón) *sp.*
515. *Hieracium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lampsanoides* (m. Bernades i Claris, Miquel) Gouan
516. *Hieracium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pilosella* (m. Pavón) L. “Mayo 1751 / Ex incultis Urgellitani ad Saliceta via ad Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Lleida, Urgell] [5/1/1751]
517. *Hieracium* (m. Pavón) *baeticum* (m. Pavón)
518. *Andryala* (m. ?) *hyperacioides* (m. Pavón) “Ex Agro Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
519. *Andryala* (m. Pavón) *blattariodes* (m. Pavón)
520. *Ambrosia* (m. ?) *integrifolia* (m. ?) Muhl. ex Willd. “August 1766 / Ex H. R. Bot. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] [8/1/1766]
521. *Jasione* (m. ?) *montana* (m. ?) L. “Ex aridis Agri Cordubensis” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
522. *Phyteuma* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pauciflorum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
523. *Phyteuma* (m. ?) *orbiculare* (m. ?) L. “Ex Mont. Puerto del Aramo dicto apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo]
524. *Phyteuma* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *spicatum* (m. Pavón) L. “Ex Mont. la Barrera blanca del Paular Cast. Nov.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Puerto del Paular]
525. *Phyteuma* (m. Pavón) *sp.*
526. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *saxatilis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
527. *Campanula* (m. Pavón) *montana* (m. Pavón) Delarbre
528. *Campanula* Barrel. “*Campanula montana* minor angustifolia” (m. Bernades i Claris, Miquel)
529. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
530. *Campanula* (m. Pavón) *sp.*
531. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rotundifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.

532. *Campanula* L. “*Campanula foliys cordatis quinquelobis petiolatis glabris, caule laxo*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Jul. 1762 / Ex herb. ad aquar. fluent. Montani tractus Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [7/1/1762]
533. *Campanula* (m. ?) *pulla* (m. ?) L. “Ex Rip. primo obvia fugum de las Guarramillas de Miraflores / via ad Conobium del Paular” (m. ?) [Espanya, Madrid, Miraflores de la Sierra] Etiqueta de revisió: *Campanula rotundifolia* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
534. *Campanula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pulla* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj. 1762 / Ex vicin. Opp. Mieres dit transmiss.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Astúries, Mieres] [5/1/1762]
535. *Campanula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *uniflora* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “August. 1762 / Ex rip. Mont. La Serrota dicti via ad receptaculum Nivis Abulensum / Supr. Opp. Muñotello” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Serrota] [8/1/1762] Etiqueta de revisió: *Campanula scheuchzeri* Vill. Revisavit: Neus Ibáñez [21/3/2006]
536. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *barbata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
- 537.
- 538.
539. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *patula* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
540. *Campanula* (m. ?) *sp.* “Ex incult. Tovarrae Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
541. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *latifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
542. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *spicata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
543. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *persicifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
544. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *decurrens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
545. *Campanula* (m. ?) *rapunculoides* (m. ?) L. “Ex Monte serrato Cathaloniae” (m. ?) [Espanya, Barcelona, Montserrat]
546. *Campanula* (m. Pavón) *nummularia* (m. Pavón)
547. *Campanula* (m. ?) *sp.* “Ex Agro Tovarro Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra]
548. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *trachelium* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Vicinio urbis Turrasonis -Tarazonas via ad / Monaster. de Beruela: aragon” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Tarazona, Zaragoza]
549. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rhomboidalis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
550. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *bononiensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
551. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *glomerata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
552. *Trachelium* (m. ?) *caeruleum* (m. ?) “Ex humidis submontan. Tractus Cordub.” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
553. *Erica* (m. Pavón) *sp.* (m. Pavón)
554. *Erica* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *multiflora* (m. Pavón) L. “Jul. inch. 1761 / Ex aridis Montis prope fontem de Juanes dit. Opp. Buñol / in Regno Valent.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València: Bunyol] [7/1/1761]
555. *Erica* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tetralix* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
556. *Erica* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tetralix* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “August. 1760 / Ex Marianis Montibus Baetica” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cuenca, Mariana] [8/1/1760]
557. *Erica* (m. Bernades i Claris, Miquel) *arborea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
558. *Erica* (m. Pavón) *daboecia* (m. Pavón)
559. *Erica* (m. ?) *daboecia* (m. Pavón) “Ex incultis Opp. Mieres apud Astures audiens vulgo Garbeña” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres] Etiqueta de revisió: *Daboecia*
560. *Erica* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *umbellata* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Septembri 1761 / Ex tractu Montiu Aquae Lupiae in Bethuria / audiens vulgo Quiruella” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Guadalajara, Lupiana] [9/1/1761] Etiqueta de revisió: *Erica umbellata* Loefl. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
561. *Erica* (m. ?) *cinerea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Asper. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
562. *Erica* (m. Pavón) *mediterranea* (m. Pavón) L.
563. *Erica* (m. Pavón) *ciliaris* (m. Pavón) L.

564. *Erica* (m. Pavón) *ciliaris* (m. Pavón) L.
565. *Erica* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *vulgaris* (m. Pavón) L. “Septembr. 1761 / Ex Mont. Tract. Aquae Lupiae in Bethuria / Aud. vulgo Brezillo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Guadalajara, Lupiana] [9/1/1761] Etiqueta de revisió: *Calluna vulgaris* (L.) Hull
566. *Erica* (m. Pavón) *purpurascens* (m. Pavón) L.
567. *Azalea* (m. Bernades i Claris, Miquel) *procumbens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
568. *Primula* “*Primula veris officinalis*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex Astur. Mont. del Aramo Ovetani tractus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo] Etiqueta de revisió: *Primula veris* L.
569. *Primula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *auricula* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex umbrosis stagni de Mal niu in Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
570. *Primula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *farinosa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
571. *Primula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *integrifolia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Augusto 1750 / Ex umbroso-saxosis stagni de Mal niu Ceretaniae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Estany de Malniu] [8/1/1750]
572. *Primula* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *acaulis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Februar. 1761 / Ex ripa fluv. Alarcon sub pont. de la Abadia / in Baethur” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cuenca, Alarcón] [2/1/1761] Etiqueta de revisió: *Primula acaulis* (L.) L. subsp. *acaulis* Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
573. *Androsace* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Aug. - Sept. 1768 / Ex herb. summ. Convallis Opp. Eyna Ceretaniae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Eina] [8/1/1768]
574. *Androsace* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Aug. - Sept. 1768 / Ex herb. summ. Convallis Opp. Eyna Ceretaniae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Eina] [8/1/1768]
575. *Androsace* (m. Bernades i Claris, Miquel) *carnea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
576. *Androsace* (m. Pavón) *carnea* (m. Pavón) L.
577. *Soldanella* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *alpina* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “August 1768 / Ex Calce Sax. ad. laev. viae circa med. Vallem de Eyna” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Eina] [8/1/1768]
578. *Lysimachia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *thyrsiflora* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Suecia communicata” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Suècia]
579. *Lysimachia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *ciliata* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex. Hort. Holmiensi communic.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Jardí Botànic d'Estocolm]
580. *Lysimachia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *tenella* (m. Pavón) L.
581. *Lysimachia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Ex herb. ripe de Cantaranas Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Cuenca, Arroyo de Cantarranas]
582. *Lysimachia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *nummularia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex prat. vicin. Opp. Mieres Ovet. tractus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Astúries, Mieres] Etiqueta de revisió: *Lysimachia nemorum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
583. *Lysimachia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *nemorum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj. 1762 / Ex vicin. Ovetanisad prat. de la Corrada grande” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Astúries, Oviedo] [5/1/1762]
584. *Lysimachia* (m. ?) *epheumerum* (m. Pavón) L. “Ex fluent. aquar. Cordubae” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
585. *Coris* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *monspeliensis* (m. Pavón) L. “Jul. 1758 / Ex Collic. del Piul calce prope la Escaleruela / tract. Matritens” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, El Piul] [7/1/1758]
586. *Anagallis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *phoenicea* (m. Bernades i Mainader, Miquel) Scop. “Jun. 1767 / Ex Agr. Praed. Reg. Aranjuez” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Aranjuez] [7/1/1767] Etiqueta de revisió: *Anagallis arvensis* L.
587. *Anagallis* (m. ?) *monelli* (m. ?) L. “Ex Pasq. Soto de Ribas dict. Tract. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
588. *Samolus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *valerandi* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex uliginosis sub Sacello de Ribas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]

589. *Nerium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *oleander* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Valent. Regn. vulg. / Ex Horto D. Sicart in pago S. Leocadiae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València]
590. *Cynanchum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *monspeliacum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Junio 1759 / Ex viciniys Xarama fluv. juxta / Oppid. Bacia Madrid” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vaciamadrid] [6/1/1759] Etiqueta de revisió: *Cynanchum acutum* L.
591. *Cynanchum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *acutum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Junio 1759 / Ex incultis Pagi Bacia Madrid” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vaciamadrid] [6/1/1759]
592. *Apocynum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *androsaemifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Horto Holmiensi communic.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Jardí Botànic d'Estocolm]
593. *Asclepias* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *nigra* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “August 1762 / Ex saxor. calce Montic. de la Cruz Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [8/1/1762] Etiqueta de revisió: *Vincetoxicum nigrum* (L.) Moench
594. *Gentiana* (m. Pavón) *lutea* (m. Pavón) L.
595. *Gentiana* (m. ?) *lutea* (m. ?) L. “Ex Mont. la Dehesa dict. de Zapardiel Castil. Vet.” (m. ?) [Espanya, Àvila, Zapardiel]
596. *Gentiana* (m. Pavón) *amarella* (m. Pavón) L.
597. *Gentiana* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *verna* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Asturum Mont. del Aramo Tract. Ovet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo]
598. *Gentiana* (m. Pavón) *acaulis* (m. Pavón) L.
599. *Gentiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cruciata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
600. *Gentiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *saponaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
601. *Gentiana* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pneumonanthe* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Julio 1752 / Ex montosis Castiliae veteris communis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Castilla la Mancha] [7/1/1752]
602. *Gentiana* (m. Pavón) *pneumonanthe* (m. Pavón) L.
603. *Gentiana* (m. ?) *ciliata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Prat. Mont. Puerto del Aramo dict. ap. Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo]
604. *Gentiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *purpurea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
605. *Gentiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *campestris* (m. Pavón) L.
606. *Gentiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *spicata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Jul. 1760 / Ex prat. udis prope Sacell. B. V. de la Torre dition. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid] [7/1/1760] Etiqueta de revisió: *Centaureum spicatum* (L.) Fritsch
607. *Chlora* (m. ?) *perfoliata* (m. ?) L. “Ex udis Marg. via ad Opp. Alaquas ad Valentiam urbem” (m. ?) [Espanya, València: Alaquàs] Etiqueta de revisió: *Blackstonia perfoliata* (L.) Huds.
608. *Chlora* (m. ?) *imperfoliata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. f.
609. *Chlora* (m. ?) *perfoliata* (m. ?) L. “Ex humidis Agri Cordubensis” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Blackstonia perfoliata* (L.) Huds.
610. *Swertia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *perennis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex catalhonia prope setcasas” (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex planitie Monti puix pedros in Ceretania ante stagna, inter duos sylvar ad latus ipsicus fontes” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Setcases]
611. *Swertia* (m. Pavón)
612. *Swertia* (m. Pavón)
613. *Polemonium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *caeruleum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
614. *Convolvulus* (m. ?) *cantabrica* (m. ?) L. “Ex incult. Tovarrae Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Múrcia, Tobarra] Etiqueta de revisió: *Convolvulus lineatus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [24/3/2006]
615. *Convolvulus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *Batatas* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “1771 / Ex Velez Malaga Baeticae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Màlaga] [1/1/1771] Etiqueta de revisió: *Ipomoea batatas* (L.) Lam.
616. *Convolvulus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *soldanella* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex maritim Gallaecis receptus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Galícia] Etiqueta de revisió: *Calystegia soldanella* (L.) Roemer & Schultes

617. *Convolvulus* “Convolvulus foliis oblongis hirsutis nervosis, summis cordato-lanceolatis confertis floribus axillatibus solitariis subsessilibus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Majo 1759 / Ex calce Colliculi Matritensis vulgo Cerro” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid] [5/1/1759]
618. *Convolvulus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *terrestris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Convolvulus cantabrica* L.
619. *Campanula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lychnitis* (m. Bernades i Claris, Miquel) Hornem.
620. *Convolvulus* T. “Convolvulus minor arvensis flore roseo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Junio 1757 / Ex incultis prope Vineas Bicalvari” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [6/1/1757]
621. *Convolvulus* Barrel “Convolvulus minor spicaefolius Hispanicus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex incultis S. Ferd. ad viarum eras” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
622. *Convolvulus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *siculus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex ripa casae del Lexial prope arboretum quod subsequitur Vepretum / Agrimoniae feracissimum” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
623. *Convolvulus* (m. ?) *siculus* (m. ?) L. “Jul. 1769 / Ex hort. Reg. Bot. Matrit” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid] [7/1/1769]
624. *Convolvulus* Pluk. “Convolvulus sagittarice foliis, flore purpureo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Jul. 1761 / Ex herb. plag. marit. Opp. Cataroya / Valent. vicin.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València: Catarroja] [7/1/1761]
625. *Convolvulus* (m. ?) *althaeoides* (m. ?) L. “Ex Incult. Tovarreae Murciani Regni” (m. ?) [Espanya, Albacete, Tobarra] Etiqueta de revisió: *Convolvulus althaeoides* (L.) Roemer & Schultes
626. *Avetra* (m. Bernades i Claris, Miquel)
627. *Buglossum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *undulatum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Ex herbosis de la Moraleja” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Moraleja] Etiqueta de revisió: *Anchusa undulata* L. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
628. *Anchusa* (m. Pavón) *sempervirens* (m. Pavón) L. “Septembri 1759 / Ex pratis pagi de barrio nuevo prope Petramfixa / in Castil. vet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [9/1/1759] Etiqueta de revisió: *Pentaglottis sempervirens* (L.) L. H. Bailey
629. *Anchusa* (m. Pavón) *angustifolia* (m. Pavón) L. “Ex Pasquis la Vega dictis S. Ferdinandi” (m. ?) [Espanya, Madrid, La Vega] Etiqueta de revisió: *Anchusa officinalis* L.
630. *Lycopsis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *supina* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Jun.- Jul. flor. / Ex umbrosis S. Ferdinandi ad ingressum Ulmeti” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Nonea vesicaria* (L.) Reichenb. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
631. *Lycopsis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *variegata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Pasquis Soto del Piul dict. Tract. Matrit.” (m. ?) [Espanya, Madrid, El Piul] Etiqueta de revisió: *Anchusa arvensis* (L.) Bieb. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
632. *Lycopsis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pulla* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “April. flor. / Herbida pascuase la Dehesa dicta Op. Polán” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Toledo, Polan] Etiqueta de revisió: *Nonea echioides* (L.) Roemer & Schultes
633. *Onosma* (m. Bernades i Claris, Miquel) *echioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex calce pyrenai Collae jou dictum â Bagano Podiceretanum versus petroso loco, l'apallador dicto. / in Comtat-Ceretan.I.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Coll de Jou]
634. *Diapensia* (m. Pavón) *lapponica* (m. Pavón) L.
635. *Lithospermum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *dispermum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex fossis summi Monticuli Cerro de Almodavar dicti / inter Opp. Ballecas et Bicalvaro” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Almodóvar] Etiqueta de revisió: *Rochelia disperma* (L. fil) C. Koch
636. *Lithospermum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *fruticosum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “April. 1766 / Ex Collic. del Piul ad laevum ingressus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, El Piul] Etiqueta de revisió: *Lithodora fruticosa* (L.) Griseb.

637. *Lithospermum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *fruticosum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex declivi Colliculi vulgo vocati Cabeza de Ribas / in vicinys Bicalvari” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama] Etiqueta de revisió: *Lithodora fruticosa* (L.) Griseb.
638. *Cressa* (m. Pavón) *cretica* (m. Pavón) L.
639. *Lagoecia* (m. ?) *cuminoides* (m. ?) L. “Ex Agro Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
640. *Echium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *bullatum* (m. Pavón) “Jul.- Aug. 1757 / Ex arid. pascuis pag. Ambroz - dextera viae euntis / ad S. Ferdinand.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] [1/1/1757] Etiqueta de revisió: *Echium creticum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
641. *Echium* Tourn. “Echium sylvestre hirsutum maculatum” (m. Bernades i Claris, Miquel)
642. *Echium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vulgare* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj. 1757 / Ex agror. marg. Opp. Bicalvaro tract. Matritens” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] [5/1/1757]
643. *Pulmonaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *angustifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
644. *Cynoglossum* (m. ?) *creticum* (m. ?) Mill. “Ex Agro Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba]
645. *Cynoglossum* (m. ?) *cheirifolium* (m. ?) L. “Ex Agro Cordubensi” (m. ?) [Espanya, Cordoba] Etiqueta de revisió: *Cynoglossum creticum* Mill. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
646. *Cynoglossum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *lithospermifolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) Lam. “Ex incultis S. Ferd. via a Molend. papyr / ad Aquaeductum del Batán” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Toledo, Batán] Etiqueta de revisió: *Cynoglossum dioscoridis* Vill. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
647. *Omphalodes* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *linifolia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) (L.) Moench. “Maj. 1767 / Ex Collicul. Meridional de Aranjuez” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Aranjuez] [5/1/1767]
648. *Omphalodes* (m. Bernades i Claris, Miquel) *linifolia* (m. Bernades i Claris, Miquel) Moench
649. *Cynoglossum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lusitanicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) Mill. “Ex Agr. Opp. Arenas in Bethuria” (m. ?) [Espanya, Regió bética] Etiqueta de revisió: *Omphalodes linifolia* (L.) Moench.
650. *Heliotropium* (m. ?) *indicum* (m. ?) L. “Ex Hort. R. Bot. Matriten.” (m. ?) [Espanya, Madrid, Jardín Botánico de Madrid]
651. *Lycium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *afrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Majo 1761 / Ex Saxos. marit. prope Denia Valent.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Alacant, Dénia] [5/1/1761] Etiqueta de revisió: *Lycium afrum* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
652. *Solanum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *tuberosum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “August. 1762 / Ex Hort. Olerac. Petraefixae in Caste. Vet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] [8/1/1762]
653. *Stramonium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Ex S. Ferdinando prope Molendium papyraceum” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
654. *Atropa* (m. ?) *fruticosa* (m. ?) “Ex vicinys Carmonae el Alcor dictis prope las Ermitas” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Sevilla, Carmona] Etiqueta de revisió: *Atropa baetica* Willk. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
655. *Hyoscyamus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *aureus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj. 1761 / Ex mur. Valentiae Edetanor” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, València] [5/1/1761] Etiqueta de revisió: *Hyoscyamus albus* L. Revisavit: Neus Ibáñez [22/3/2006]
656. *Hottonia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *palustris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
657. *Nicotiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pusilla* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
658. *Verbascum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sinuatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Septembr. 1747 / Ex incultis pagi Ambroz sub Templo. dit. Matrit.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] [9/1/1747]
659. *Verbascum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *myconi* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Montserratus in Catalonia” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Barcelona, Montserrat] Etiqueta de revisió: *Ramonda myconi* (L.) Rchb.

660. *Limonium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *maritimum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Octobr. 1768 / Ex marit. plaga Barcinonensi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Barcelona, Barcelona] [10/1/1768]
661. *Statice* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cordata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Collic. ante Paludem Mar de Antigola dictum / Dition. Aranjuezii” (m. ?) [Espanya, Toledo, Ontígola]
662. *Statice* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *armeria* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex incultis viae ab Oppido Ortaleza / ad Ris La Moraleja” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, La Moraleja]
663. *Statice* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *echioides* (m. Pavón) L. “Augut. 1762 / Ex saxis Collicul. Oriental. pag. Muñotello / Abulens. Tract. in Castil. vet.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Muñotello] [8/1/1762] Etiqueta de revisió: *Limonium echioides* (L.) Mill.
664. *Statice* (m. Bernades i Claris, Miquel) *echioides* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Maj. 1767 / Ex calce Collic. ante Stagnum Mar de Antibola / de Aranjuez” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Toledo, Ontígola] [5/1/1767] Etiqueta de revisió: *Limonium echioides* (L.) Mill.
665. *Amaranthus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *omnium* (m. Bernades i Claris, Miquel)
666. *Chenopodium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *maritimum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Suaeda maritima* (L.) Dumort
667. *Salsola* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ragrus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Salsola kali* L.
668. *Salsola* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vermiculata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
669. “*Salsola* foliys linearibus alternis, caule lanuginoso, ramis / parallelis” (m. Bernades i Claris, Miquel)
670. *Lerchea* (m. ?) *fruticosa* (m. ?) Medik “Ex Littore Barcinonensi” (m. ?) [Espanya, Barcelona, Barcelona]
671. *Thesium* (m. ?) *linophyllum* (m. ?) L. “Ex Decliv. collic. Prati de Baonza dict. Convall. de Bustar viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Thesium humifusum* DC. in Lam. & DC.
672. *Thesium* (m. Pavón) *sp.*
673. *Aristolochia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *longa* (m. Pavón) L. “Jul. - August. 1762 / Ex torrent. vulgo el arroyo del Cerro de la Cruz / Dition. Petrafixae” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Aristolochia paucinervis* Pomel
674. *Aristolochia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sempervirens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
675. *Aristolochia* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rotunda* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
676. *Aristolochia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pistolochia* (m. Pavón) L. “Jun. 1755 / Ex calce Collicul. Meridional. S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] [6/1/1755]
677. *Satyrium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *hircinum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Himantoglossum hircinum* (L.) Spreng.
678. *Satyrium* (m. Pavón) *viride* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Coeloglossum viride* (L.) Hartm.
679. *Satyrium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *albidum* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Pseudorchis albida* (L.) Á. Löve & D. Löve
680. *Empetrum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *nigrum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Empetrum nigrum* L. subsp. hermafroditum (Hagerup) Böcher
681. *Mercurialis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tomentosa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
682. *Urtica* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *urens* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
683. *Parietaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lusitanica* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
684. *Quercus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *gramuntia* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Quercus ilex* L.
685. *Salix* (m. Bernades i Claris, Miquel) *fusca* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Salix repens* L.
686. *Salix* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cinerea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Salix atrocinerea* Brot.
687. *Betula* (m. Pavón) *nigra* (m. Pavón) L.
688. *Betula* (m. Bernades i Claris, Miquel) *nana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
689. *Zinnia* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *multiflora* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L.
690. *Juniperus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *oxycedrus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.

691. *Taxus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
692. *Ephedra* (m. Bernades i Claris, Miquel) *distachya* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
693. *Stratiotes* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *aloides* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex Holmia communicata” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Jardí Botànic d'Estocolm]
694. *Veratrum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *nigrum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
695. *Scilla* (m. ?) *autumnalis* (m. ?) L. “Sept. initio 1770 / Ex Prat. de Baonza dict. Trans. ripam / Convallis de Bustar viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] [9/1/1770]
696. *Ornithogalum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *narbonense* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
697. *Ornithogalum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *luteum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ambroica vallis (Valle de ambroz) / in Baethuria / fl. febr. - Mart.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz]
698. *Ornithogalum* (m. Pavón) *luteum* (m. Pavón) L.
699. *Ornithogalum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pyrenaicum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Convall. de Bustar viejo et Miraflores / Prata las longueras dicta via â Petrafixa ad Opp. / Santiago del Collado: herboria etiam de la pergueruela / etripa deguron --- dit Petrafixae / Jun. - Jul. fl.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Santiago del Collado]
700. *Ornithogalum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pyramidale* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Berrocal de Piedrahita” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita] Etiqueta de revisió: *Ornithogalum narbonense* L.
701. *Ornithogalum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *nutans* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex agro Matritensi prope H. R. Bot. / Mart. et april flor.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Jardín Botánico Madrid] Etiqueta de revisió: *Ornithogalum boucheanum* Asch.
702. *Ornithogalum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *umbellatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
703. *Asphodelus* (m. Pavón) *luteus* (m. Pavón) L.
704. *Asparagus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *acutifolius* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
705. *Asparagus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *albus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Ex incult. juxta Caenob. Reg. S. Bernard. / Palmae Urb. Balear.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Illes Balears, Palma] [9/1/1769]
706. *Asparagus* (m. Pavón) *officinalis* (m. Pavón) L.
707. *Hemerocallis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Junio latente / Ex Prato vulgo Prada den Grau / prope Podiceritanum” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
708. *Ruscus* (m. Pavón) *sp.*
709. *Smilax* (m. Bernades i Claris, Miquel) *aspera* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
710. *Anthericum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *liliago* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex Colliculo super Sacellum S. Andreae / via qua Urgello itur Andorram” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “Lapidosa pasuca et Vin. oop. Miraflores” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Lleida, Alt Urgell, Adraén]
711. *Anthericum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.*
712. *Serapias* (m. Pavón) *latifolia* (m. Pavón) Huds. Etiqueta de revisió: *Epipactis helleborine* (L.) Crantz
713. *Serapias* (m. Pavón) *sp.*
714. *Serapias* (m. Pavón) *helleborine* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Epipactis helleborine* (L.) Crantz subsp. *helleborine*
715. *Serapias* (m. Pavón) *grandiflora* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch.
716. *Serapias* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *cordigera* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “Jun. 1766 / Ex Prat. Opp. Miraflores Cast. nov.” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Miraflores de la Sierra] [6/1/1766]
717. *Serapias* (m. Pavón) *sp.*
718. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *militaris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
719. *Orchis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *abortiva* (m. Pavón) L. “Anno 1740 / Ex viciniys Monspelisibus” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Montpellier] [1/1/1740] Etiqueta de revisió: *Limodorum abortivum* (L.) Sw.
720. *Orchis* (m. Pavón) *vitulata* (m. Pavón) L.

721. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *papilionacea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Dehesa de Arganda: vicin. Matrit.” (m. Bernades i Claris, Miquel) [Espanya, Madrid, Arganda]
722. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *maculata* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Dactylorhiza maculata* (L.) Soó
723. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *globosa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Orchis conica* Willd.
724. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *amoena* (m. Bernades i Claris, Miquel) Crantz.
725. *Orchis* (m. Pavón) *italica* (m. Pavón) Poir.
726. *Orchis* (m. Pavón) *ornithis* (m. Pavón) Jacq.
727. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pyramidalis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Anacamptis pyramidalis* (L.) Rich.
728. *Orchis* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *nigra* (m. Pavón) Scop. “Ex viciniys Prati de Guilo versus Orientem / in Cerdania” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Girona, Cerdanya, Guils de Cerdanya] Etiqueta de revisió: *Nigritella nigra* (L.) Reichenb. f. Revisavit: Neus Ibáñez [23/3/2006]
729. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *conopsea* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. in W. T. Aiton
730. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *odoratissima* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
731. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *coriophora* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
732. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *mascula* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
733. *Orchis* (m. Bernades i Claris, Miquel) *morio* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
734. *Ophrys* (m. ?) *bifolia* (m. ?) Lam. “Ex herb. humilior. Mont. Puerto del Aramo dicti apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo] Etiqueta de revisió: *Listera ovata* (L.) R. Br. in W.T. Aiton
735. *Ophrys* (m. Bernades i Claris, Miquel) *antropophora* (m. Pavón) Etiqueta de revisió: *Aceras anthropophorum* (L.) W.T. Aiton
736. *Ophrys* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *ovata* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Listera ovata* (L.) R. Br. in W.T. Aiton
737. *Ophrys* (m. Bernades i Claris, Miquel) *nidus-avis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.
738. *Ophrys* (m. ?) *spiralis* (m. ?) L. “Ex Prato de Baonza dicto Convallis de Bustar viejo” (m. ?) [Espanya, Madrid, Bustarviejo] Etiqueta de revisió: *Spiranthes spiralis* (L.) Chevall.
739. *Sparganium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *erectum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
740. *Juncus* (m. Pavón) *bufonius* (m. Pavón) L.
741. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *bulbosus* (m. Pavón) L.
742. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *acutus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
743. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *conglomeratus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
744. *Juncus* (m. Pavón) *sp.*
745. *Juncus* (m. Pavón) *niveus* (m. Pavón) L.
746. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *squarrosus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
747. *Juncus* (m. ?) *sp.*
748. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *biglumis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
749. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pilosus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
750. *Juncus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *articulatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
751. *Juncus* (m. Pavón) *articulatus* (m. Pavón) L.
752. *Juncus* (m. Pavón) *campestris* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Luzula campestris* (L.) DC.
753. *Cyperus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
754. *Cyperus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *blavescens* (m. Bernades i Claris, Miquel)
755. *Scirpus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *setaceus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex ridis pratis de la Casa del campo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Real Casa de Campo]
756. *Scirpus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lacustris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
757. *Scirpus* (m. Pavón) *maritimus* (m. Pavón) L.
758. *Scirpus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *palustris* (m. Bernades i Claris, Miquel) “Ex inundatis a Fluvio Xarama sub S. Ferdinando / inter Ulmeta” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Eleocharis palustris* (L.) Roem. & Schult

759. *Scirpus* (m. Pavón) *sp.*
760. *Carex* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vulpina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
761. *Carex* (m. Bernades i Claris, Miquel) *montana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
762. *Carex* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* [Espanya, Madrid, La Vega]
763. *Carex* (m. Bernades i Claris, Miquel) *leporina* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
764. *Carex* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vesicaria* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
765. *Carex* (m. Bernades i Claris, Miquel) *distans* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
766. *Arundo* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *phragmites* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex uliginosis pascuis S. Ferdinandi / vulgo Carrizal dictis” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud
767. *Avena* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *elatior* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Septembr. 1760 / Loc. Alvi exsiccati pascuor. Soto Luzon” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Guadalajara, Luzón] [9/1/1760] Etiqueta de revisió: *Arrhenaterum elatius* (L.) P.Beauv. ex J.Presl & C.Presl
768. *Avena* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *loeflingiana* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex marginibus agrorum S. Ferdinandi / sterili solo” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares] Etiqueta de revisió: *Trisetum loeflingianum* (L.) C.Presl
769. *Avena* (m. Bernades i Claris, Miquel) *flatua* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
770. *Avena* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *fragilis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex campestribus pagi Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] Etiqueta de revisió: *Guadinea fragilis* (L.) P. Beauv.
771. *Poa* (m. Bernades i Claris, Miquel) *rigida* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex anns Bicalvari via ad pagum Ambroz” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Vicálvaro] Etiqueta de revisió: *Desmazeria rigida* (L.) Tutin Revisavit: Samuel Pyke [20/3/2006]
772. *Poa* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *annua* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex incultis ad vias ubique” (m. Bernades i Mainader, Miquel)
773. *Poa* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *vivipara* (m. Pavón) Willd. Etiqueta de revisió: *Poa alpina* L.
774. *Poa* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *bulbosa* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
775. *Briza* (m. Bernades i Claris, Miquel) *minor* (m. Pavón) L. “Ex Prat. Mont. Opp. Mieres apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Mieres]
776. *Bromus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *distachyos* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Brachypodium distachyon* (L.) Beauv.
777. *Bromus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *secalinus* (m. Pavón) L.
778. *Bromus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *madritensis* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
779. *Bromus* (m. Bernades i Claris, Miquel) *pinnatus* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Brachypodium pinnatum* (L.) P. Beauv.
780. *Bromus* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “Ex limitibus agrorum S. Ferdinandi” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
781. *Triticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *junceum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Elymus farctus* (Viv.) Runemark ex Melderis
782. *Lolium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *perenne* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. “Ex agris S. Ferdinandi inter segetes” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, San Fernando de Henares]
783. *Lolium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *tenue* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Lolium perenne* L.
784. *Ophioglossum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *vulgatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
785. *Osmunda* (m. Pavón) *spicant* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Blechnum spicant* (L.) Roth.
786. *Osmunda* (m. ?) *lunaria* (m. ?) L. “Ex herb. summ. Mont. Puerto del Aramo dicti apud Astures” (m. ?) [Espanya, Astúries, Sierra del Aramo] Etiqueta de revisió: *Botrychium lunaria* (L.) Sw.
787. *Polypodium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *dryopteris* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newman
788. *Polypodium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *lanceolatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
789. *Bryum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
790. *Bryum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sp.*
791. *Polytrichum* (m. Pavón) *alpinum* (m. Pavón) L.

792. *Polytrichum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *ursinum* (m. Pavón)
793. *Polytrichum* (m. Pavón) *sp.*
794. *Polytrichum* (m. Pavón) *sp.*
795. *Asplenium* Royen. “*Asplenium frondibus duplicato-pinnatis: foliis inferioribus majoribus, foliolis / observe ovatis; superne crenatis*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) “*Ex Montosis Pagi de Llo ad aqua / in Cerdania*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Alta Cerdanya, Llo]
796. *Asplenium* (m. Bernades i Claris, Miquel) *cultrifolium* (m. Bernades i Claris, Miquel)
797. *Asplenium* (m. Pavón) *adiantum-nigrum* (m. Pavón) L.
798. *Asplenium* (m. Pavón) *trichomanes* (m. Pavón) L.
799. *Asplenium* (m. Pavón) *sp.*
800. *Pteris* “*Pteris semi serrul. fousca*” (m. Bernades i Claris, Miquel)
801. *Adiantum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *capillus-veneris* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L. “*Ex rupibus aquam deplentibus sub Sacello de Ribas*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ribas de Jarama]
802. *Adiantum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *pedatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) “*Ex Horto Reg. Monspel.*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [França, Jardí Botànic de Montpellier]
803. *Adiantum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *sp.* “*Jul. 1762 / Ex receptaculo nivis el Ventisquero / dicti Petrafixae*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Àvila, Piedrahita]
804. *Equisetum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *fluviatile* (m. Bernades i Claris, Miquel)
805. *Equisetum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *sylvaticum* (m. Bernades i Claris, Miquel) L. Etiqueta de revisió: *Equisetum pratense* L. Revisavit: Neus Ibáñez [7/4/2006]
806. *Lycopodium* (m. Pavón) *selago* (m. Pavón) L. Etiqueta de revisió: *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank & Mart
807. *Lycopodium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *denticulatum* (m. Bernades i Claris, Miquel) “*Ex convalle pagi de Ambroz*” (m. Bernades i Mainader, Miquel) [Espanya, Madrid, Ambroz] Etiqueta de revisió: *Selaginella denticulata* (L.) Spring
808. *Lycopodium* (m. Bernades i Mainader, Miquel) *clavatum* (m. Bernades i Mainader, Miquel) L.
809. *Acrostichum* (m. Bernades i Claris, Miquel) *septentrionale* (m. Bernades i Claris, Miquel) L.
810. *Peziza* (m. Pavón) *auricula* (m. Pavón)
811. *Lycoperdon*
812. *Lycoperdon*
813. *Lycoperdon* (m. Pavón)
814. *Lycoperdon* (m. Pavón) *bovista* (m. Pavón)